

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2022 m. gruodžio 28 d.

Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Gražinos Davidonienės (pranešėja), Sigitos Rudėnaitės (kolegijos pirmininkė) ir Dalios Vasarienės,

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnaginėjo civilinę bylą pagal ieškovės **restruktūrizuojamos uždarnosios akcinės bendrovės „Šiaulių plentas“ ir atsakovės valstybės įmonės Lietuvos automobilių kelių direkcijos** kasacinius skundus dėl Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. balandžio 12 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovės restruktūrizuojamos uždarnosios akcinės bendrovės „Šiaulių plentas“ ieškinį atsakovei valstybės įmonei Lietuvos automobilių kelių direkcijai dėl įskaitymų pripažinimo negaliojančiais ir skolos priteisimo.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl teisės normų, reglamentuojančių ieškovo teisę ir pareigą suformuluoti ieškinio dalyką, procesinių palūkanų priteisimą, viešojo pirkimo sutarties nuostatų aiškinimo taisyklės, taip pat netesybų, nustatytų viešojo pirkimo sutartyje, mažinimą, aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovė prašė pripažinti atsakovės atliktus įskaitymus neteisėtais ir priteisti iš atsakovės 387 304,08 Eur skolą už atliktus darbus, 8 proc. dydžio procesines palūkanas nuo priteistos sumos, skaičiuojamas nuo bylos iškėlimo teisme iki teismo sprendimo visiško įvykdymo, ir bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
3. Ieškovė nurodė, kad dalyvavo atsakovės vykdytuose tarptautinės vertės atviruose konkursuose, atitinkamas jų dalis laimėjusi, 2018 m. liepos 4 d., 10 d. ir 31 d. su atsakove sudarė keturias Telių (dvi sutartis), Kauno ir Klaipėdos valstybinės reikšmės rajoninių kelių tam tikrų ruožų kapitalinio remonto projektavimo ir statybos rangos darbų sutartis. Visų sutarčių bendrosios nuostatos yra iš esmės vienodos. Šiomis sutartimis ieškovė įsipareigojo atlikti: techninių darbo projektų parengimą, projektų vykdymo priežiūrą, statybos darbus pagal projektines dokumentacijas, dokumentacijos parengimą ir deklaracijų apie statybos užbaigimą registracijas. Pirkimų sąlygų 11 punkte, sutarčių 10 punkte buvo nustatyti konkrečių darbų atlikimo terminai: rangovė darbus turėjo baigti per 13 mėnesių nuo sutarties įsigaliojimo dienos (techninių darbo projektų parengimą baigti per 5 mėnesius (sutarčių 1.1 papunktis); projektų vykdymo priežiūrą, statybos darbus pagal projektines dokumentacijas, dokumentacijos parengimą baigti per 8 mėnesius nuo techninių darbo projektų parengimo termino pabaigos (sutarčių 1.2–1.4 papunkčiai)). Nuo nurodytų darbų pabaigos per 2 mėnesius ieškovė turėjo baigti deklaracijų apie statybos užbaigimą registracijas (sutarčių 1.5 papunktis). Tiek pirkimų sąlygose, tiek sutarčių 10 punkte buvo nustatyta, kad į darbų atlikimo laikotarpį neįskaitomas darbų atlikimo sustabdymo laikotarpis, kuris prasideda gruodžio 15 d. ir baigiasi kitų metų kovo 15 d. (žiemos laikotarpis).
4. Pagal nurodytas sutartis atsakovė nepagrįstai apskaičiavo ieškovei bendrai 387 304,08 Eur delspinigius už vėlavimą atlikti darbus. Nors statybos darbai žiemą buvo stabdomi, atsakovė nepagrįstai už laikotarpį nuo 2019 m. gruodžio 15 d. iki 2020 m. kovo 15 d. trims iš keturių sutarčių apskaičiavo ieškovei bendrai 140 109,16 Eur delspinigius. Be to, nors atsakovė neskaičiavo ieškovei delspinigių už žiemos laikotarpį pagal Klaipėdos valstybinės reikšmės rajoninių kelių kapitalinio remonto projektavimo ir statybos rangos darbų sutartį, tačiau nepagrįstai pagal šią sutartį apskaičiavo 100 620,37 Eur delspinigius už darbų vėlavimą, kuris buvo nulemtas pačios atsakovės veiksmų, jai delsiant įsigyti papildomus žemės sankasos sustiprinimo darbus, todėl ieškovė turėjo stabdyti darbų vykdymą. Atsakovė nebendradarbiavo su ieškove, tretieji asmenys taip pat nepagrįstai ilgai dėsė vykdyti savo pareigas, todėl vėlavimo riziką (ir pasekmes) turi prisiimti atsakovė, o ne ieškovė. Atsakovė privalejo delspinigių iš viso netaikyti arba taikyti tik už tuos vėlavimus, dėl kurių atsiradimo nėra kitų asmenų (tarp jų ir atsakovės) kaltės, ir apmokėti ieškovei atsakovės neteisėtai įskaitytas ieškovės sąskaitas faktūras už tinkamai atliktus darbus.
5. Ieškovė teigė, kad atsakovė nepagrįstai delspinigius skaičiavo nuo visų darbų vertės, o ne nuo konkrečių pradelstų įvykdyti darbų vertės. Ieškovė praleido terminą statybos darbams ir po jų einantiems darbams (sutarčių 1.2–1.5 papunkčiuose nurodytiems darbams) įvykdyti. Kadangi projektinės dokumentacijos parengimo darbus (sutarčių 1.1 papunktis) ieškovė jau buvo atlikusi, ji nepagrįstai apskaičiavo 7672,70 Eur delspinigius nuo šių darbų kainos.
6. Ieškovės teigimu, taip pat egzistuoja pagrindas mažinti jai apskaičiuotas netesybas (delspinigius) kaip neproporcingai dideles. Ieškovė visus darbus užbaigė, juos vykdė kokybiškai ir tinkamai. Nėra pagrindo teigti, kad atsakovė patyrė nuostolių, apskaičiuoti delspinigiai neatitinka pamatinių teisingumo, sąžiningumo ir protingumo principų.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

7. Vilniaus apygardos teismas 2021 m. gegužės 17 d. sprendimu ieškinį tenkino iš dalies; pripažino atsakovės 2019 m. gruodžio 9 d., 2020 m. sausio 8 d., 2020 m. vasario 6 d., 2020 m. vasario 7 d., 2020 m. kovo 5 d., 2020 m. kovo 9 d., 2020 m. balandžio 3 d., 2020 m. gegužės 6 d., 2020 m. gegužės 7 d., 2020 m. birželio 8 d., 2020 m. liepos 8 d., 2020 m. rugpjūčio 6 d., 2020 m. rugpjūčio 14 d., 2020 m. gruodžio 8 d., 2020 m. gruodžio 21 d. raštais atliktus vienašališkus delspinių įskaitymus, viršijančius 60 863,23 Eur sumą, negaliojančiais; priteisė ieškovei iš atsakovės 326 500,85 Eur skolą, 8 proc. dydžio metines palūkanas nuo priteistos 326 500,85 Eur sumos nuo civilinės bylos iškėlimo 2021 m. sausio 11 d. iki teismo sprendimo visiško įvykdymo; kitą ieškinio dalį atmetė; paskirstė bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
8. Teismas nustatė, kad:
- 8.1. 2018 m. liepos 4 d. ieškovė su atsakove sudarė Pirkimo sutartį Nr. S-429 (toliau – ir Telšių sutartis; sutartis Nr. S-429), kuria ieškovė įsipareigojo per 13 mėnesių terminą nuo sutarties įsigaliojimo pagal atsakovės pateiktą techninę specifikaciją (techninę užduotį) parengti Valstybinės reikšmės rajoninių kelių Nr. 1004 Akmenė–Agluonai–Laižuva ruožų nuo 15,058 iki 17,384 km ir nuo 17,384 iki 21,040 km, Nr. 1015 Akmenė–Pakempiniai–Klykoliai ruožo nuo 15,457 iki 15,902 km, įskaitant tiltą per Vadakstį, ir Nr. 2716 Tirkšliai–Užklėnė–Viekšniai ruožo nuo 7,801 iki 11,580 km, įskaitant tiltą per Pievį, kapitalinio remonto techninį darbo projektą, suderinti jį su visomis suinteresuotomis institucijomis ir atsakove, atlikti nurodytus statybos darbus, projekto vykdymo priežiūrą, parengti ir perduoti atsakovei dokumentaciją, o atsakovė įsipareigojo už darbus sumokėti ieškovei 3 841 514,88 Eur su PVM. 2019 m. rugpjūčio 30 d. šalys sudarė papildomą susitarimą, kuriuo pakeitė sutarties sumą į 4 010 466,82 Eur su PVM.
- 8.2. 2018 m. liepos 4 d. ieškovė su atsakove sudarė Pirkimo sutartį Nr. S-430 (toliau – ir Telšių II sutartis; sutartis Nr. S-430), kuria ieškovė įsipareigojo per 13 mėnesių terminą nuo sutarties įsigaliojimo pagal atsakovės pateiktą techninę specifikaciją (techninę užduotį) parengti Valstybinės reikšmės rajoninių kelių Nr. 3505 Nemakščiai–Kražiai–Junkilai ruožų nuo 32,164 iki 34,250 km ir nuo 34,250 iki 37,148 km, Nr. 2111 Ramučiai–Vidsodis–Luokė ruožo nuo 4,834 iki 8,009 km kapitalinio remonto techninį darbo projektą, suderinti jį su visomis suinteresuotomis institucijomis ir atsakove, atlikti nurodytus statybos darbus, projekto vykdymo priežiūrą, parengti ir perduoti atsakovei dokumentaciją, o atsakovė įsipareigojo už darbus sumokėti ieškovei 2 395 267,49 Eur su PVM. 2019 m. rugpjūčio 30 d. šalys sudarė papildomą susitarimą, kuriuo pakeitė sutarties sumą į 2 516 166,83 Eur su PVM.
- 8.3. 2018 m. liepos 10 d. ieškovė su atsakove sudarė Pirkimo sutartį Nr. S-453 (toliau – ir Kauno sutartis; sutartis Nr. S-453), kuria ieškovė įsipareigojo per 13 mėnesių terminą nuo sutarties įsigaliojimo pagal atsakovės pateiktą techninę specifikaciją (techninę užduotį) parengti Valstybinės reikšmės rajoninių kelių Nr. 4117 Pagrybė–Rūteliai ruožo nuo 4,505 iki 5,503 km, Nr. 4601 Telšiai–Žarėnai–Tverai–Laukuva ruožo 43,996 iki 45,144 km, Nr. 4118 Laukuva–Vaitkaičiai–Rietavas–Tverai–Varniai ruožo nuo 0,020 iki 2,121 km, Nr. 3212 Tverai–Skaborai–Vėlėičiai ruožo nuo 0,026 iki 2,70 km, įskaitant tiltą per Laukę, kapitalinio remonto techninį darbo projektą, suderinti jį su visomis suinteresuotomis institucijomis ir atsakove, atlikti nurodytus statybos darbus, projekto vykdymo priežiūrą, parengti ir perduoti atsakovei dokumentaciją, o atsakovė įsipareigojo už darbus sumokėti ieškovei 2 404 718,61 Eur su PVM. 2019 m. rugpjūčio 30 d. šalys sudarė Papildomą susitarimą dėl sutarties Nr. 453, kuriuo susitarė pakeisti sutarties kainodarą, nustatant, kad sutarties suma yra 2 478 212,29 Eur su PVM. 2019 m. spalio 7 d. šalys sudarė papildomą susitarimą, kuriuo pakeitė sutarties sumą į 3 584 316,45 Eur su PVM.
- 8.4. 2018 m. liepos 31 d. ieškovė su atsakove sudarė Pirkimo sutartį Nr. S-510 (toliau – ir Klaipėdos sutartis; sutartis Nr. S-510), kuria ieškovė įsipareigojo per 13 mėnesių terminą nuo sutarties įsigaliojimo pagal atsakovės pateiktą techninę specifikaciją (techninę užduotį) parengti Valstybinės reikšmės rajoninių kelių Nr. 3226 Stalgėnai–Luknėnai ruožo nuo 3,148 iki 4,137 km, Nr. 3206 Plungė–Medingėnai ruožo nuo 4,771 iki 14,298 km, įskaitant tiltus per Sausdravą ir Miniją, kapitalinio remonto techninį darbo projektą, suderinti jį su visomis suinteresuotomis institucijomis ir atsakove, atlikti nurodytus statybos darbus, projekto vykdymo priežiūrą, parengti ir perduoti atsakovei dokumentaciją, o atsakovė įsipareigojo už darbus sumokėti ieškovei 3 464 264,22 Eur su PVM. Nurodytos Telšių, Telšių II, Kauno ir Klaipėdos sutartys toliau nutartyje kartu vadinamos Sutartimis.
9. Teismas nustatė, kad Sutartyse nurodytų darbų terminai apibrėžti Sutarčių 8 punkte, pagal kurį ieškovė darbus pradeda įsigaliojus atitinkamai sutarčiai ir baigia per 13 mėnesių nuo atitinkamos sutarties įsigaliojimo dienos. Pagal Sutarčių 8.1 papunktį, darbus, nurodytus Sutarčių 1.1 papunktyje (t. y. atitinkamo kelio ruožo kapitalinio remonto techninio darbo projekto parengimą), ieškovė baigia per 5 mėnesius nuo sutarties įsigaliojimo dienos. Sutarčių 8.2 papunkčiais šalys susitarė, kad darbus, nurodytus Sutarčių 1.2 (statybos darbus), 1.3 (projekto vykdymo priežiūrą statybos darbų vykdymo metu), 1.4 (dokumentacijos parengimą ir perdavimą atsakovei) papunkčiuose, ieškovė baigia per 8 mėnesius nuo sutarčių 1.1 papunktyje nurodyto termino pabaigos.
10. Teismas padarė išvadą, kad Sutartyse nustatytas bendras 13 mėnesių terminas, per kurį ieškovė turi atlikti visus darbus, t. y. kapitalinio remonto techninio darbo projekto parengimą, statybos, projekto vykdymo priežiūrą, dokumentų parengimą ir perdavimą darbus. Terminas buvo išskaidytas į dvi dalis, nurodant, kokia dalis iš 13 mėnesių termino skiriama kapitalinio remonto techninio darbo projektui parengti ir kokia – likusiems (įskaitant statybos darbus) darbams atlikti. Pagal Sutarčių 8.2 papunktį, statybos darbus, projekto vykdymo priežiūrą statybos darbų vykdymo metu, dokumentacijos parengimą ir perdavimą atsakovei ieškovė baigia per 8 mėnesius nuo Sutarčių 1.1 papunktyje nurodytų darbų termino pabaigos.
11. Pasisakydamas dėl statybos darbų pabaigos momento teismas nurodė, kad, atsižvelgiant į Sutarčių įsigaliojimo terminus, terminai Sutarčių 1.2, 1.3, 1.4 papunkčiuose nurodytiems darbams atlikti prasidėjo atitinkamai: 2018 m. gruodžio 19 d. (pagal sutartį Nr. S-429), 2019 m. sausio 19 d. (pagal sutartį Nr. S-430), 2018 m. gruodžio 24 d. (pagal sutartį Nr. S-453), 2019 m. sausio 10 d. (pagal sutartį Nr. S-510). Kaip matyti, terminai Sutarčių 1.2, 1.3, 1.4 papunkčiuose nurodytiems darbams atlikti prasidėjo gruodžio–sausio mėn., taigi, žiemą. Kadangi terminai statybos darbams pagal Sutartis atlikti prasidėjo žiemą (pradedant nuo 2018 m. gruodžio 19 d. ir baigiant 2019 m. sausio 19 d.), vadovaujantis Sutarčių 10 punktu, jų vykdymas buvo sustabdytas iki 2019 m. kovo 15 d. ir atsinaujino 2019 m. kovo 16 d. Atsižvelgiant į Sutarčių sustabdymo laikotarpius, 2019 m. kovo 16 d. laikytina data, nuo kurios atsinaujino sustabdyto Sutarčių 8.2 papunktyje nurodyto 8 mėnesio termino, skirto statybos darbams atlikti, eiga.
12. Atsižvelgdamas į tai, kad atsakovė neginčijo ieškovės nurodytų aplinkybių dėl statybos darbų pagal Sutartis faktinio baigimo datų, teismas pripažino, kad ieškovė statybos darbus pagal Sutartis faktiškai baigė nurodytomis datomis: vykdant sutartį Nr. S-429 dėl kelio Nr. 1004 I ruožo – 2020 m. liepos 28 d., dėl kelio Nr. 1004 II ruožo – 2020 m. liepos 28 d., dėl kelio Nr. 1015 – 2020 m. sausio 30 d., dėl kelio Nr. 2716 – 2020 m. sausio 21 d.; vykdant sutartį Nr. S-430 dėl kelio Nr. 2137 I ruožo – 2019 m. gruodžio 9 d., dėl kelio Nr. 2137 II ruožo – 2019 m. lapkričio 25 d., dėl kelio Nr. 2111 – 2020 m. sausio 13 d.; vykdant sutartį Nr. S-453 dėl kelio Nr. 4117 – 2019 m. lapkričio 18 d., dėl kelio Nr. 4601 – 2019 m. lapkričio 25 d., dėl kelio Nr. 4118 – 2019 m. lapkričio 15 d., dėl kelio Nr. 3212 – 2020 m. vasario 12 d.; vykdant sutartį Nr. S-510 dėl kelio Nr. 3226 – 2020 m. gegužės 14 d., dėl kelio Nr. 3206 – 2020 m. liepos 30 d.
13. Vadovaujantis sisteminiu aiškinimo metodu, Sutarčių 10 punktu ieškovei buvo suteikta teisė nevykdyti statybos darbų šaltuoju metų laiku tokiu atveju, jei šaltasis metų laikas prasideda ir tęsiasi Sutartyse nurodytus 13 mėnesių nuo Sutarčių įsigaliojimo datų. Vis dėlto Sutarčių 10 punkto sąlyga neatitiktų sąžiningo sutarties aiškinimo reikalavimo, jei darbų atlikimo vykdymo stabdymas nebūtų taikomas ir tokiu atveju, kai 13 mėnesių darbų atlikimo terminas būtų praleistas ir pasiektas šaltasis metų laikotarpis dėl nuo ieškovės nepriklausančių aplinkybių. Esant

tokioms aplinkybėms, teismo vertinimu, darbų atlikimo stabdymas taikytinas ir tuomet, kai jis patenka į 13 mėnesių, skaičiuojamų nuo sutarčių įsigaliojimo dienos, viršijantį terminą. Tokia išvada, teismo vertinimu, pagrindžia ir tai, kad pagal sutartį Nr. S-510 atsakovė atleido ieškovę nuo delspinigių mokėjimo už šaltąjį metų laiką, kuris tęsėsi 2019–2020 metais.

14. Atsižvelgiant į tai, kad Sutartinis šalis susitarė dėl Sutarčių vykdymo tvarkos, pagal kurią darbų atlikimo sustabdymo laikotarpis taikomas tokiu atveju, kai jis patenka į 13 mėnesių terminą, skaičiuojamą nuo sutarčių įsigaliojimo dienos, bei ieškovei neįrodinėjant ir neįrodžius, kad sutarčių Nr. 429, Nr. 430, Nr. 453 terminai buvo praleisti ir darbai nebuvo baigti iki 2019–2020 metų šaltojo metų laiko dėl nuo ieškovės valios nepriklausančių aplinkybių, pripažintina, kad atsakovė pagrįstai pripažino ieškovę praleidus sutarčių Nr. 429, Nr. 430, Nr. 453 įvykdymo terminus 2019–2020 m. šaltuoju metų laiku.
15. Pasisakydamas dėl darbų atlikimo vėlavimo dėl COVID-19 pandemijos teismas padarė išvadą, kad ieškovė laikotarpiu nuo 2020 m. vasario 26 d. iki 2020 m. birželio 17 d. turėjo pareigą testuoti statybos darbus, nes šiuo laikotarpiu neegzistavo *force majeure* (nenugalima jėga) aplinkybės, iš esmės užkirtusios kelią ieškovei vykdyti statybos darbus pagal Sutartis.
16. Pasisakydamas dėl papildomų darbų įsigijimo reikšmės statybos darbų atlikimo vėlavimui teismas nustatė, kad atsakovė 2020 m. gegužės 6 d. raštu Nr. (7.2E) 2E-4010 kreipėsi į ieškovę ir nurodė, kad, atsižvelgiant į papildomų darbų įsigijimą ir atlikimą, ieškovei pagal sutartį Nr. S-510 (Klaipėdos sutartis) neskaičiuoti delspinigiai už 45 dienas (kai buvo įsigijami ir vykdomi papildomi darbai) ir 3 žiemos mėnesius.
17. Teismas nusprendė, kad ieškovė neįrodė, jog tam tikrų veiksmų (darbų, darbuotojų perorganizavimo, medžiagų pristatymo į statybą) atlikimas būtų iš esmės apsunkinęs ieškovės padėtį, vykdamas sutartį Nr. 510, ir dėl to ieškovė įgijo teisę sustabdyti visus darbus pagal sutartį Nr. 510, iki nebus įsigyti ir atlikti papildomi grunto stiprinimo darbai. Teismas padarė išvadą, kad atsakovė pagrįstai pripažino ieškovę praleidus sutarties Nr. 510 įvykdymo terminus laikotarpiu nuo 2020 m. balandžio 2 d. iki 2020 m. balandžio 30 d. ir laikotarpiu nuo 2020 m. gegužės 1 d. iki 2020 m. liepos 30 d.
18. Teismas, atsižvelgdamas į atsakovės 2020 m. rugpjūčio 14 d. ir gruodžio 8 d. raštus, kuriais ieškovė informuota apie darbų atlikimo vėlavimą valstybinės reikšmės kelio Nr. 4117 Pagrybė–Rūteliai ruože nuo 4,505 iki 5,503 km, kelio Nr. 3212 Tverai–Skaborai–Vėlačiai ruože nuo 0,026 iki 2,700 km ir kelio Nr. 1004 Akmenė–Aguonai–Laižuva ruože nuo 15,058 iki 17,384 km, šalinant defektus, ir apskaičiuotas delspinigių sumas (1499,83 Eur, 2790,20 Eur, 3875,92 Eur), padarė išvadą, kad ieškovė praleido Sutarčių įvykdymo terminus laikotarpiu nuo 2020 m. birželio 29 d. iki 2020 m. liepos 16 d. ir laikotarpiu nuo 2020 m. rugpjūčio 1 d. iki 2020 m. rugpjūčio 21 d.
19. Teismas pažymėjo, kad Sutarčių 61 punktu šalis susitarė, jog iki atliktų statybos darbų perdavimo atsakovei akto pasirašymo ieškovė įsipareigoja savo sąskaita ištaisyti bet kokius darbų defektus, trūkumus. Ieškovės pareiga ištaisyti bet kokius trūkumus, defektus, netikslumus per atsakovės ar statinio techninio priežiūrėtojo nustatytą protingą terminą nepaneigia ieškovės pareigos mokėti delspinigius, nurodytus Sutarčių 60 punkte.
20. Teismas, vertindamas delspinigių skaičiavimo laikotarpius, remdamasis byloje esančiais įrodymais (atsakovės raštais 2020 m. balandžio 3 d. Nr. (7.2E) 2E-2766, 2020 m. kovo 9 d. Nr. (7.2E) 2E-1631, 2020 m. vasario 6 d. Nr. (7.2E) 2E-838, 2020 m. balandžio 3 d. Nr. (7.2E) 2E-2762, 2020 m. kovo 9 d. Nr. (7.2E) 2E-1629, 2020 m. vasario 7 d. Nr. (7.2E) 2E-856, 2020 m. sausio 8 d. Nr. (7.2E) 2E-101, 2020 m. kovo 5 d. Nr. (7.2E) 2E-1565) ir nustatytomis faktinėmis aplinkybėmis, pripažino, kad didžiąją dalį delspinigių atsakovė ieškovei apskaičiavo nepagrįstai, t. y. tuo metu, kai ieškovė jau buvo faktiškai baigusi kelių statybos darbus.
21. Remdamasis atsakovės 2020 m. gegužės 6 d. raštu Nr. (7.2E) 2E-4010 teismas nustatė, kad pagal sutartį Nr. 510 (Klaipėdos sutartis) delspinigiai už laikotarpį nuo 2020 m. gegužės 1 d. iki 2020 m. gegužės 14 d. pripažinti apskaičiuotais pagrįstai, nes ieškovė statybos darbus dėl kelio Nr. 3226 baigė 2020 m. gegužės 14 d.; taip pat delspinigiai už laikotarpius nuo 2020 m. balandžio 2 d. iki 2020 m. balandžio 30 d. ir nuo 2020 m. gegužės 1 d. iki 2020 m. liepos 30 d. dėl kelio Nr. 3206 pripažinti apskaičiuotais pagrįstai, nes ieškovė statybos darbus baigė 2020 m. liepos 30 d.
22. Pasisakydamas dėl delspinigių skaičiavimo tvarkos teismas pažymėjo, kad, analizuojant Sutarčių turinį lingvistiniu požiūriu, akivaizdu, jog pagal objektą tai yra mišrios sutartys, nes Sutartys turi skirtingų sutarčių rūšių elementų: projektavimo darbų, statybos darbų, projekto priežiūros vykdymo, paslaugų (deklaracijos apie statybos pabaigą įregistravimas, kiti įsipareigojimai dėl kadastrinių matavimų atlikimo, dokumentacijos pildymo). Nors atsakovė, kaip perkančioji organizacija, su ieškove viešųjų pirkimų būdu pasirašė mišraus turinio Sutartis, kurias įvardijo pirkimo sutartimis, tačiau akivaizdu, kad viena ir ta pačia sutartimi buvo įsigijami savo apimtimi ir reguliavimu skirtingo turinio sutarties objektai. Be to, iš Sutarčių turinio analizės akivaizdu, kad atskiri Sutarčių skirsniai nustato kiekvieno atskiro Sutarties objekto atlikimo terminus (kiekvienam iš atskirų darbų ir paslaugų rūšių nustatyti skirtingi atlikimo terminai), skirtingą kainą (nustatyta bendra viso objekto ir atskirai pagal prievolės objektus), skirtingas taisykles (kiekvienam darbų ar paslaugų etapui nustatyta skirtinga tvarka).
23. Kadangi Sutartyse nurodyti projektavimo, statybos, projekto priežiūros vykdymo darbai ir paslaugos vykdomi tam tikrais etapais, tam tikru nuoseklumu, atskirais grafikai, teismas konstatavo, kad Sutarčių objektas yra dalus. Todėl teigti, kad sutarties 60 punkte nustatyta rangovės atsakomybė neužbaigus atskirų darbų sutartyje nurodytu laiku apima visos sutarties galiojimą laiko atžvilgiu ir delspinigiai turi būti skaičiuojami nuo bendros visos sutarties kainos, yra neteisinga ir nesąžininga. Šalims sutinkant, kad buvo pradelsti tik statybos darbų atlikimo terminai, t. y. darbai, nustatyti Sutarčių 1.3 papunktyje, nesant byloje duomenų, patvirtinančių, jog buvo pradelsti ir kiti darbai ar paslaugos pagal Sutartis, atsakovės teisių pažeidimas ir tų teisių gynimas dėl pavėluotų statybos darbų atlikimo, reikalaujant sutartinių netesybų, skaičiuojamų nuo bendros visų darbų kainos, o ne atskirai nuo projektavimo darbų kainos, yra neadekvatus, nesąžiningas ir neprotingas rangovės, subrangovų atžvilgiu.
24. Taigi, teismas nusprendė, kad atsakovė delspinigius turėjo skaičiuoti nuo statybos darbų, nurodytų Sutartyse, kainos, o ne nuo bendros konkretaus objekto kainos.
25. Sutartyse įtvirtinti delspinigiai, atsižvelgiant į Sutartyse nurodytas statybos darbų vertes, kurių atsakovė galėtų pagrįstai reikalauti (t. y. atmetus laikotarpius, už kuriuos delspinigiai apskaičiuoti nepagrįstai) už dėl ieškovės kaltės praleistus statybos darbų atlikimo terminus, sudaro iš viso 304 316,14 Eur.
26. Teismas, vertindamas atsakovės įskaitytų delspinigių dydį, pažymėjo, kad ieškovei už sutarties pažeidimą taikytina civilinė atsakomybė netesybų forma, nes dėl tokios civilinės atsakomybės formos buvo susitarta pirkimo sutartimi, kurios sąlygos šalims buvo iš anksto žinomos. Tačiau atsakovė neįrodė, kad dėl ieškovės atlikto Sutarčių pažeidimo praleidžiant sutarties įvykdymo terminą realiai patyrė įskaitytų delspinigių dydžio nuostolių (387 304,08 Eur) ir kad toks netesybų dydis yra proporcingas sutarties pažeidimui. Atsakovė į bylą nepateikė jokių įrodymų, kad dėl ieškovės atlikto Sutarčių pažeidimo atsakovė patyrė papildomų išlaidų, kitų turinių praradimų, prarado galimybę įvykdyti laiku tam tikrus reikšmingus savo numatytus planus, patyrė esmingą veiklos sutrikdymą, kitokių reikšmingų nepatogumų, kurie gali būti įvertinti pinigine išraiška. Taip pat nepateikė duomenų apie tai, kaip dėl Sutarčių neįvykdymo laiku pablogėjo atsakovės reputacija, o abstraktaus pobūdžio teiginiai dėl prašomo priteisti netesybų dydžio tinkamumo nėra pagrindas tokį netesybų dydį pripažinti tinkamu.
27. Teismo vertinimu, atsakovės įskaitytų 60 863,23 Eur delspinigių laikytini protingais (t. y. 20 proc. teismo apskaičiuotos delspinigių sumos už pagrįstą laikotarpį – 304 316,14 Eur), kuri atitinka netesybų paskirtį (kompensuoti nukentėjusios šalies nuostolius, o ne nubausti sutartį pažeidusią šalį), nepažeidžia šalių interesų pusiausvyros, bendrųjų teisės (protingumo, sąžiningumo, teisingumo) principų.
28. Teismas pripažino, kad pagal Sutarčių sąlygas delspinigiai turėjo būti skaičiuojami tik nuo pavėluotų atlikti statybos darbų vertės, todėl

atsakovė apskaiciavo ieškovei bei įskaitė nepagrįstai didelę delspinigių sumą, neatitinkančią atsakovės patirtų nuostolių dydžio, protingumo bei proporcingumo principų reikalavimų. Taigi, atsakovės įskaitymus apimtini, viršijantį 60 863,23 Eur sumą, pripažino neteisėtai.

29. Nustatęs, kad atsakovė nepagrįstai nesumokėjo ieškovei neteisėtai įskaitytus 326 500,85 Eur (387 364,08 Eur – 60 863,23 Eur) sumos už atliktus statybos darbus, šią sumą priteisė iš atsakovės ieškovės naudai (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – [CK](#)) 6.213 straipsnio 1 dalis). Taip pat teismas tenkino ieškovės reikalavimą iš atsakovės priteisti 8 proc. dydžio metines palūkanas nuo priteistos 326 500,85 Eur sumos nuo civilinės bylos iškėlimo iki teismo sprendimo visiško įvykdymo.
30. Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinėjusi bylą pagal atsakovės apeliacinį skundą, 2022 m. balandžio 12 d. nutartimi Vilniaus apygardos teismo 2021 m. gegužės 17 d. sprendimą pakeitė ir nusprendė ieškinį patenkinti iš dalies:
- 30.1. pripažino atsakovės 2019 m. gruodžio 9 d., 2020 m. sausio 8 d., 2020 m. vasario 6 d., 2020 m. vasario 7 d., 2020 m. kovo 5 d., 2020 m. kovo 9 d., 2020 m. balandžio 3 d., 2020 m. gegužės 6 d., 2020 m. gegužės 7 d., 2020 m. birželio 8 d., 2020 m. liepos 8 d., 2020 m. rugpjūčio 6 d., 2020 m. rugpjūčio 14 d., 2020 m. gruodžio 8 d., 2020 m. gruodžio 21 d. raštais atliktus vienašališkus delspinigių įskaitymus, viršijantį 193 652,04 Eur sumą, negaliojančiais;
- 30.2. priteisė ieškovei iš atsakovės 193 652,04 Eur neteisėtai įskaitytų netesybų kitą ieškinio dalį atmetė; paskirstė bylinėjimosi išlaidų atlyginimą
31. Kolegija nurodė, kad pateikdama atsakovei pranešimą apie faktinį darbų užbaigimą ieškovė vykdė Sutarčių 39 punktą, kuriame nustatyta, jog rangovė įsipareigoja per protingą terminą raštu kreiptis į statinio statybos techninį priežiūrėtoją dėl galutinės objekto apžiūros akto gavimo ir pranešti užsakovei apie darbų užbaigimą, prašydama organizuoti darbų priėmimą.
32. Teisėjų kolegijos vertinimu, sistemškai išanalizavus pirkimo sutartis, yra akivaizdu, kad faktinė remonto darbų atlikimo data ir visiškai darbų užbaigimo data (kitais atvejais, pirkimo sutarties įvykdymo galutinė data) gali skirtis. Iš ieškovės raštų yra akivaizdu, kad ieškovė pranešė atsakovei apie užbaigtus kapitalinius kelių remonto darbus. Taigi, ieškovė pranešė įvykdžiusi I, II ir IV pirkimų dalis.
33. Teisėjų kolegija pritarė pirmosios instancijos teismo vertinimui, kad Sutarčių 61 punktu šalys susitarė, jog iki atliktų statybos darbų perdavimo atsakovei akto pasirašymo ieškovė įsipareigoja savo sąskaita ištaisyti bet kokius darbų defektus, trūkumus. Ieškovės pareiga ištaisyti bet kokius trūkumus, defektus, netikslumus per atsakovės ar statinio techninio priežiūrėtojo nustatytą protingą terminą nepaneigia ieškovės pareigos mokėti delspinigius, nurodytus Sutarčių 60 punkte. Šios Sutarčių nuostatos iš esmės patvirtina atsakovės argumentus dėl ieškovės pareigos mokėti delspinigius, iki bus pasirašytas rangovės atliktų statybos darbų perdavimo statytojai (užsakovei) aktas (Sutarčių 41 punktas), tačiau tokiu atveju nėra iki galo aišku, nuo kurios datos delspinigiai turėtų būti pradėti skaičiuoti ir nuo kada laikyti ieškovę pažeidusia Sutartis.
34. Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į kasacinio teismo praktikos išaiškinimus dėl [CK](#) 6.194 straipsnio 4 dalyje įtvirtintos *contra proferentem* taisyklės, pažymėjo, kad, pirkimų sutartyse aiškiai ir nedviprasmiškai neįtvirtinus delspinigių skaičiavimo tvarkos ir terminų (kaip minėta, faktinė remonto darbų atlikimo data gali skirtis nuo visiškai darbų užbaigimo datos (sutarties įvykdymo) ir nėra aišku, nuo kurios datos konkrečiai turėtų būti pradėti skaičiuoti delspinigiai), atsakovei tenka neigiamų padarinių rizika ir tokia sutartis turi būti aiškinama ją parengusios šalies nenaudai. Kita vertus, nurodytos aplinkybės nereiškia, kad ieškovė dėl to turi būti visiškai atleidžiama nuo pareigos mokėti sutartus delspinigius, t. y. pažeidus sutarčių terminus jai nekyla neigiamų pasekmių. Atsižvelgiant į kasacinio teismo praktiką rangovui keliami reikalavimai rangos teisiniuose santykiuose lemia pareigą įspėti užsakovą apie aplinkybes, dėl kurių kyla grėsmė tinkamam rangos sutarties įvykdymui. Prievolės šalių bendradarbiavimas yra vienas pamatinių prievolių įvykdymo principų. Remiantis [CK](#) 6.38 straipsnio 3 dalimi, kiekviena šalis turi atlikti savo pareigas kuo ekonomiškiau ir vykdydama prievolę bendradarbiauti su kita šalimi (šalių pareiga kooperuotis) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. gruodžio 1 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-516/2009](#)).
35. Atsižvelgdama į nurodytas aplinkybes teisėjų kolegija nusprendė, kad nors atsakovė ir turėjo teisę ieškovei skaičiuoti delspinigius, tačiau delspinigių suma turėtų būti sumažinta.
36. Priešingai nei nusprendė pirmosios instancijos teismas, teisėjų kolegija padarė išvadą, kad atsakovė pagrįstai ieškovei apskaiciavo delspinigius nuo visos Sutarčių vertės. Priešingas Sutarčių aiškinimas galimai pakeistų šalių teisių ir pareigų pusiausvyrą, nes ieškovė, neįvykdžiusi visų sutartinių prievolių per galutinį terminą, netesybas mokėtų tik nuo dalies neįvykdytų prievolių vertės.
37. Vien ta aplinkybė, kad Sutartyse nustatyti projektavimo, statybos, projekto priežiūros vykdymo darbai ir paslaugos vykdomi tam tikrais etapais, tam tikru nuoseklumu, atskirais grafikai, nesudaro pagrindo spręsti, jog atsakovė delspinigius turėjo skaičiuoti nuo tam tikros neatliktų darbų dalies, o ne nuo visos objekto kainos.
38. Pirkimų sutarties 60 punkte nustatyta rangovės atsakomybė neužbaigus atskirų darbų sutartyje nustatytu terminu apima visos sutarties galiojimą laiko atžvilgiu ir delspinigiai turi būti skaičiuojami nuo bendros visos sutarties kainos. Be to, ieškovė, pavėlavusi atlikti darbus, pažeidė bendrą ir galutinį Sutarčių 8 punkte nustatytą 13 mėnesių terminą. Todėl, teisėjų kolegijos vertinimu, aplinkybė, kad Sutartys gali būti laikomos mišriomis arba kad ieškovės prievolė atsakovei šiuo atveju yra dalį, neturi teisinės reikšmės. Sutarčių šalims nėra draudžiama susitarti dėl rangovui taikytinos atsakomybės tiek už vieno ar kelių etapų vėlavimą, tiek ir už bendro galutinio termino pažeidimą.
39. Atsižvelgdama į kasacinio teismo praktikos išaiškinimus dėl netesybų mažinimo, teisėjų kolegija pažymėjo, kad reikšminga nustatyti, ar atsakovės apskaiciuotos netesybos, atsižvelgiant į atsakovės įrodinėjamų nuostolių dydį, šalių sudarytos sutarties pobūdį, jos įvykdymo mastą ir vykdymo aplinkybes, vėlavimo laiką, neatliktų darbų įtaką ginčo kelio ruožo naudojimui ir kitas aplinkybes, nėra neprotingai didelės, o tuo atveju, jeigu teismas nustatytų, kad jos yra neprotingai didelės, turi būti nustatyta, kokia netesybų suma šiuo atveju būtų tinkama, užtikrintų netesybų paskirtį, šalių interesų pusiausvyrą.
40. Atsižvelgdama į tai, kad pirkimų sutartys buvo sudarytos dėl valstybinės reikšmės kelių, kuriais nenutrūkstamai vyksta eismas, teisėjų kolegija nusprendė, kad griežtas terminų laikymasis atsakovei buvo svarbus. Sutarčių 8 punkte buvo nustatytas galutinis darbų atlikimo terminas, t. y. darbai nuo sutarties įsigaliojimo privalėjo būti pradėti ir pabaigti per 13 mėnesių. Byloje nėra ginčo, kad nurodytu terminu ieškovė Sutarčių neįvykdė ir nustatytą terminą ženkliai viršijo (daugiau nei pusmetį). Atsakovė, vertindama ieškovės atsakomybę dėl sutarties Nr. 510 pažeidimo, ją atleido nuo sutartinės atsakomybės viso tiesioginio su gruntu stiprinimo darbų įsigijimu susijusio uždelsto laikotarpio metu. Byloje esantis atsakovės 2020 m. gegužės 6 d. raštas ieškovei patvirtina, kad ieškovė neskaiciuoti delspinigiai už 45 dienas ir 3 žiemos mėnesius. Iš ieškovės ir atsakovės pateiktų į bylą įrodymų matyti, kad bendra pirkimo kaina sudarė 12 105 765,2 Eur, todėl atsakovės apskaiciuoti ieškovei delspinigiai (387 304,08 Eur) sudaro 3,2 proc. visos pirkimų sumos.
41. Teisėjų kolegija pritarė pirmosios instancijos teismo vertinimui, kad, atsakovei nepateikus įrodymų dėl realiai patirtų nuostolių dydžio, atsakovės apskaiciuotos 387 304,08 Eur dydžio netesybos yra neprotingai didelės tam, kad kompensuotų atsakovės patirtus nuostolius. Tačiau, teisėjų kolegijos vertinimu, pirmosios instancijos teismas nemotyavo, kodėl atsakovės apskaiciuotos netesybas sumažino iki 20 proc.
42. Nustatęs, jog ieškovė ženkliai pažeidė Sutarčių 8 punkte įtvirtintą darbų įvykdymo terminą, jai kyla sutartinė atsakomybė, nustatyta Sutarties 60 punkte. Tačiau, atsakovei nepateikus įrodymų, pagrindžiančių realiai patirtus nuostolius dėl ieškovės vėlavimo įvykdyti prievolę, atsižvelgdama į kompensuojamąjį netesybų, kaip civilinės atsakomybės formos, pobūdį, teisėjų kolegija padarė išvadą, kad, vadovaujantis [CK](#)

6.258 straipsnio 3 dalyje įtvirtintų teisės normų aiškinimo ir taikymo taisyklėmis, yra pagrindas atsakovės apskaičiuotą netesybų sumą (387 304,08 Eur) sumažinti 50 proc., t. y. iki 193 652,04 Eur. Taigi, atsakovei kyla pareiga grąžinti įskaitytos delspinigių sumos ir teismo sprendimu nustatytos mokėtinos delspinigių sumos skirtumą, t. y. sumokėti šią sumą kaip atlyginimą už atliktus rangos darbus pagal sutartį.

43. Teisėjų kolegija nusprendė, kad pirmosios instancijos teismas nepagrįstai priteisė ieškovei 8 proc. procentų procesines palūkanas nuo priteistos sumos nuo bylos iškėlimo teisme dienos iki teismo sprendimo visiško įvykdymo, nes: 1) byloje ieškovė reikė reikalavimą pripažinti, kad atsakovės priskaičiuotos netesybos yra neprotingai didelės, ir jas sumažinti, 2) nėra praleisto piniginės prievolės įvykdymo termino. Kolegija rėmėsi Lietuvos Aukščiausiojo Teismo išaiškinimais, jog tam, kad būtų galima taikyti [CK 6.210](#) straipsnį, turi būti nustatytos trys sąlygos. Pirmą, neįvykdyta prievolė turi būti piniginė. Antra, turi būti praleistas piniginės prievolės įvykdymo terminas. Trečia, įstatyme ar sutartyje neturi būti nustatyta, kad palūkanos šiuo atveju nemokamos (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. gruodžio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-548-248/2016).

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

44. Kasaciniu skundu ieškovė prašo panaikinti Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. balandžio 12 d. nutartį civilinėje byloje ir palikti galioti Vilniaus apygardos teismo 2021 m. gegužės 17 d. sprendimą, priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:

44.1. Apeliacinės instancijos teismas netinkamai nustatė ieškovės pareikšto reikalavimo pobūdį ir netinkamai aiškino procesinių palūkanų institutą. Teismas pažeidė Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir [CPK](#)) 13 straipsnyje įtvirtintą dispozityvumo principą ir nepagrįstai ieškovės mišraus pobūdžio ieškiniu pareikštą reikalavimą dėl delspinigių įskaitymų pripažinimo negaliojančiais ir skolos už atliktus darbus priteisimo perkvalifikavo kaip reikalavimą dėl įskaitytų netesybų grąžinimo, todėl, pažeisdamas [CK 6.37](#) straipsnio 2 dalį, 6.210 straipsnį, nepriteisė 8 proc. dydžio procesinių palūkanų, kurios, priešingai nei paprastosios kompensuojamosios palūkanos, yra skaičiuojamos ne nuo praleisto piniginės prievolės atsiskaitymo termino, o nuo kreipimosi į teismą dienos iki teismo sprendimo visiško įvykdymo. Paprastai civilinėse bylose, kuriose yra reiškiamas ieškinyje dėl priteisimo, kartu yra reiškiamas ieškinyje dėl pripažinimo, t. y. vienu ieškiniu yra formuluojamas reikalavimas pripažinti tam tikrą skolininko pareigą (pvz., skolos faktą) arba paneigti tam tikrą skolininko atliktą teisinį veiksmą (pvz., atlikto įskaitymo neteisėtumą, neteisėtus veiksmus, kuriais sukurta žala) bei priteisti skolą arba žalos atlyginimą. Ieškovė pareiškė ieškinį dėl pripažinimo ir priteisimo, nes reikalavo priteisti dėl atsakovės neteisėtai apskaičiuotų ir vėliau įskaitytų delspinigių negautą atlyginimą už atliktus darbus. Dėl to ieškovė turėjo teisę reikšti savarankišką (bet susijusį) reikalavimą dėl 8 proc. dydžio procesinių palūkanų priteisimo pagal [CK 6.37](#) straipsnio 2 dalį ir Lietuvos Respublikos mokėjimų, atliekamų pagal komercinius sandorius, vėlavimo prevencijos įstatymo 2 straipsnio 5 dalį. Tokiam reikalavimui pareikšti pakanka, kad ginčas būtų turinio pobūdžio, kuriame yra reikalaujama skolos atlyginimo. Kiek laiko ir už kokius darbus buvo vėluojama atsiskaityti, esminės reikšmės šių palūkanų taikymui neturi, kadangi jos yra skaičiuojamos ne pagal pradelstas atsiskaitymo dienas, o už teismo proceso trukmę ir sprendimo vykdymo laikotarpį.

44.2. Apeliacinės instancijos teismas nesivadovavo ankstesniu precedentu, suformuotu Lietuvos apeliacinio teismo 2021 m. balandžio 8 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. e2A-236-302/2021 analogiškoje civilinėje byloje, kurioje buvo sprendžiamas iš esmės tapatus klausimas dėl nepagrįsto delspinigių įskaitymo, tik dėl kitų atsakovės sutarčių. Nurodytoje byloje Lietuvos apeliacinis teismas pagrįstai laikė, kad ieškovo reikalavimas atitinka reikalavimą dėl skolos priteisimo, ir pritarė pirmosios instancijos teismo sprendimui priteisti ieškovui 8,36 proc. dydžio procesines palūkanas.

44.3. Apeliacinės instancijos teismas, nepagrįstai nustatydamas, kad pagal Sutarčių 60 punkto nuostatas atsakovė teisėtai skaičiavo delspinigius nuo visos bendros Sutarčių kainos, o ne nuo laiku neužbaigto objekto kainos, pažeidė sutarčių aiškinimo principus, įtvirtintus [CK 6.193](#) straipsnyje, nukrypo nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. sausio 18 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 3K-3-178-469/2021 ir Lietuvos apeliacinio teismo 2021 m. balandžio 8 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. e2A-236-302/2021 pateiktų išaiškinimų dėl tokio pobūdžio viešųjų pirkimų sutarčių nuostatų turinio aiškinimo analogiškose bylose. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, nagrinėjęs analogišką klausimą dėl delspinigių skaičiavimo tvarkos kitose atsakovės tipinėse sutartyse, išaiškino, kad delspinigių skaičiavimas tokių sutarčių, kaip nagrinėjamas, atveju turi būti atliekamas nuo pradelstos įvykdyti prievolės vertės, o ne nuo visos sutarties kainos (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. sausio 18 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-178-469/2021). Be to, atsakovės elgesys, po apeliacinės instancijos teismo priimto procesinio sprendimo naujuose analogiškuose sutarčių projektuose pakeičiant delspinigių skaičiavimo tvarką, patvirtina, kad ginčo Sutarčių 60 punkte buvo įtvirtinta delspinigių skaičiavimo tvarka nuo neužbaigto objekto kainos, o ne nuo Sutarčių bendros kainos.

45. Atsakovė atsiliepimu į ieškovės kasacinį skundą prašo nutraukti kasacinį procesą dėl ieškovės kasacinio skundo ar jo dalies, netenkinus pirmojo reikalavimo arba jį tenkinus iš dalies – atmesti ieškovės kasacinį skundą, priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:

45.1. Apeliacinės instancijos teismas nepažeidė dispozityvumo principo ([CPK 13](#) straipsnis), priešingai, įgyvendino jam [CPK](#) įtvirtintą pareigą identifikuoti tarp šalių susiklosčiusių teisinių santykių prigimtį ir tinkamai kvalifikuoti teisinius santykius. Teismas pagrįstai identifikavo, jog vien tai, kad po skundžiamos nutarties atsakovei kilo pareiga grąžinti dalį įskaitytų netesybų, nereiškia, kad iki teismo sprendimo įsiteisėjimo dienos atsakovė turėjo ieškovei kokių nors skolinų įsipareigojimų. Teismas pagrįstai pažymėjo, kad ieškovė ieškinį grindė tuo, jog atsakovė nepagrįstai įskaitė delspinigius, tačiau neįrodinėjo, kad už kokius nors darbus atsakovė nėra atsiskaitysi ar kad atsiskaityti vėlavo ([CPK 178](#) straipsnis).

45.2. [CK 6.73](#) straipsnio 2 dalies nuostata ir teismų praktika įtvirtina draudimą, kuriam egzistuojant draudžiama mažinti jau sumokėtas netesybas. Teisėtai atlikus įskaitymus, prievolės tarp šalių pasibaigė, netesybos buvo sumokėtos atlikus įskaitymus, todėl netesybos negali būti mažinamos. Dėl to prasmės netenka kasacinio skundo argumentai, jog ieškovei priklauso palūkanos nuo neva atsakovės pradelstų mokėti įskolinimų.

45.3. Apeliacinės instancijos teismo sprendimas atitinka Lietuvos apeliacinio teismo praktiką. Lietuvos apeliacinis teismas 2021 m. balandžio 15 d. sprendime civilinėje byloje Nr. e2A-241-370/2021 nurodė, kad procesinės palūkanos ieškovui nepriklauso, nes buvo reiškiamas reikalavimas dėl netesybų sumažinimo ir toks reikalavimas nėra reikalavimas dėl priteisimo, nors ir keičia turtinę padėtį (pripažįstama mažesnė netesybų suma); bet to, neegzistavo antroji procesinėms palūkanoms taikyti reikalinga sąlyga – praleistas piniginės prievolės įvykdymo terminas. Šiuo atveju nors ieškovė reikė reikalavimą pripažinti įskaitymus neteisėtais, tačiau toks reikalavimas nelaikytinas reikalavimu priteisti skolą.

45.4. Ieškovės kasaciniame skunde nurodoma Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. spalio 14 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-39-378/2020, kurioje pažymėta, kad pirkimo sąlygų įskaitant viešojo pirkimo sutarties projekto nuostatas, taip pat viešojo pirkimo sąlygų paaiškinimus, analizė yra ne fakto klausimas, todėl jos turėtų būti nagrinėjamos kasaciniame teisme, šiuo atveju kaip precedents netaikoma, nes šioje byloje keliama šimtiniai fakto klausimai dėl delspinigių dydžio. Nors Sutartys buvo sudarytos atlikus viešuosius pirkimus, tačiau ginčas nagrinėjamas ne pagal Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymą (toliau – VPI), o vadovaujantis [CK](#)

nuostatomis. Šalių sudarytos Sutartys yra civilinės teisinės prigimtys, taigi su jų tinkamu vykdymu susiję klausimai yra fakto klausimai, priešingai nei kasaciniame skunde nurodo ieškovė.

- 45.5. Kasacinio skundo argumentai dėl ginčijamos sumos, nuo kurios turėtų būti skaičiuojami delspinigiai, laikytini išimtinai fakto klausimu, todėl aiškiai neatitinka [CPK 353](#) ir 346 straipsniuose nurodytų kasacinio proceso ribų ir kasaciniam skundai keliamų reikalavimų, todėl kasacinis procesas dėl šios kasacinio skundo dalies turėtų būti nutrauktas.
- 45.6. Apeliacinės instancijos teismas, išsamiai ir visapusiškai išnaginėjęs bylos aplinkybes, įrodymus, vadovaudamasis aktualia teismų praktika, atsakė į visus esminius byloje iškeltus klausimus ir priėmė motyvuotą sprendimą. Vien tai, kad teismas nesivadovavo ieškovės nurodomais išaiškinimais, nereiškia, kad teismas priėmė nemotyvuotą sprendimą. Be to, ieškovės nurodomoje Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. sausio 18 d. nutartyje civilinėje byloje kasacinis teismas, pasisakydamas dėl sutarties nuostatos teisinio vertinimo, privalomos laikytis ir taikyti teisės aiškinimo taisyklės nesuformulavo, todėl ši nutartis precedento galios šiuo atveju neturi.
- 45.7. Ieškovės akcentuojamą Sutarčių 60 punkto nuostatą „delspinigius už kiekvieną pavėluotą dieną nuo kiekvieno neužbaigto objekto kainos“ būtina aiškinti ne atsietai, izoliuotai, tačiau sistemškai su kitomis Sutarčių nuostatomis, be kita ko, Sutarčių 1 punkte apibrėžtu sutarties objektu. Sutarčių 1 punkte įtvirtinta, kad visas sutarties objektas susideda iš tam tikrų būtinų etapų, tačiau nors vieną iš šių etapų rangovei (ieškovei) atlikus ne laiku, atsakovė (užsakovė) negauna to, ko pagal Sutartį pagrįstai tikisi – atitinkamų ruožų kelių remonto, taip pat pagal paskirtį negali naudotis sutarties rezultatu. Sutartyse vartojama sąvoka „objektas“ apibūdinami rekonstruoti kelių ruožai, o ne atskiri darbai (darbų etapai), kuriuos pagal Sutartį turėjo atlikti ieškovė. Aiškinimas, kad, atsakovei negalint pagal paskirtį naudotis visu sutarties objektu, delspinigiai priklausytų ne nuo viso sutarties objekto kainos, o tik nuo tam tikrų etapų, kurių įvykdymo terminas buvo praleistas, nors būtent dėl atskirų etapų terminų praleidimo atsakovė galutiniu sutarties objektu ir negalėjo naudotis, iškreiptų šalių interesų pusiausvyrą.
46. Kasacinio skundo atsakovė prašo panaikinti Vilniaus apygardos teismo 2021 m. gegužės 17 d. sprendimo dalį, kuria nuspręsta pripažinti atsakovės vienašališkus delspinigių įskaitymus, viršijančius 60 863,23 Eur sumą, negaliojančiais, ir Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. balandžio 12 d. nutarties dalį, kuria ieškovei priteista iš atsakovės 193 652,04 Eur neteisėtai įskaitytų netesybų, ir dėl šios bylos dalies priimti naują sprendimą – ieškovės reikalavimą pripažinti atsakovės atliktus įskaitymus neteisėtais ir priteisti 387 364,08 Eur skolą už atliktus darbus atmesti, priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
- 46.1. Apeliacinės instancijos teismas netinkamai taikė [CK 6.73 straipsnio](#) 2 dalies nuostatą, kurioje įtvirtinta, kad netesybos nemažinamos, kai jos jau sumokėtos. [CK 6.73](#) straipsnio 2 dalies nuostata ir teismų praktika įtvirtina draudimą, kuriam egzistuojant draudžiama mažinti netesybas – draudžiama mažinti jau sumokėtas netesybas, o tam būtina įvertinti, geruoju ar ne netesybos buvo sumokėtos. Tik tuo atveju, kai skolininkas geruoju sumoka kreditoriui sutartyje nustatytas netesybas, taikomos [CK 6.73](#) straipsnio 2 dalies ir [CK 6.258](#) straipsnio 3 dalies nuostatos dėl to, kad netesybos negali būti mažinamos (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. birželio 15 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-303/2012). Be to, pagal kasacinio teismo praktiką, kol nenustatytas apskritai delspinigių sumokėjimo ir atsakovės ieškovei sumokėtų įmokų paskyrimo delspinigiams mokėti faktas, tol negalima daryti išvados, kad delspinigiai buvo sumokėti ir todėl mažinti [CK 6.73](#) straipsnio 2 dalies, 6,258 straipsnio 3 dalies pagrindu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. lapkričio 23 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-460/2010](#)). Šiuo atveju ieškovė ir atsakovė dėl netesybų įskaitymo savo valią suderinę Sutarčių 54 punktu. Byloje nustatyta, kad delspinigiai, apie tai pranešus ieškovei, buvo įskaityti Sutarčių 54 punkte įtvirtinta tvarka, ieškovė niekada neišreiškė nesutikimo su tokiais įskaitymais, delspinigių dydžiu, todėl toks ieškovės elgesys patvirtina, kad netesybos delspinigių forma buvo mokamos (įskaitytos) geruoju, be to, tokiais veiksmais patvirtinamas delspinigių sumokėjimo faktas. Taigi egzistuoja visos teismų praktikoje suformuluotos sąlygos vadovautis [CK 6.73](#) straipsnio 2 dalimi ir nemažinti jau sumokėtų netesybų.
- 46.2. Apeliacinės instancijos teismas, nepagrįstai sumažindamas netesybų dydį 50 proc., nesivadovavo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. liepos 5 d. nutarties civilinėje byloje Nr. 3K-3-363-611/2016 išaiškinimais, suformuluotais iš esmės analogiško pobūdžio byloje, kurioje pasakyta, jog 0,03 proc. delspinigių dydis nėra per didelis, o netesybų suma, sudaranti 9,3 proc. bendros visų darbų kainos, taip pat nėra nepagrįstai didelė. Šiuo atveju delspinigių dydžio suma nuo visos darbų kainos beveik 3 kartus mažesnė (9,38 proc./3,2 proc.) nei nurodytoje kasacinio teismo nutartyje civilinėje byloje Nr. 3K-3-363-611/2016 vertintoje situacijoje, tačiau teismai, nukrypdami nuo kasacinio teismo išaiškinimo, nepagrįstai nusprendė, kad delspinigiai turėtų būti mažinami dvigubai.
47. Ieškovė atsiliepimu į atsakovės kasacinį skundą prašo skundą atmesti, panaikinti Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. balandžio 12 d. nutartį ir palikti galioti Vilniaus apygardos teismo 2021 m. gegužės 17 d. sprendimą, priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:
- 47.1. Atsakovė, kasaciniame skunde nurodydama, kad delspinigiai, kuriuos atsakovė vienašališkai įskaitė, yra laikytini sumokėtais geruoju, todėl pagal [CK 6.73](#) straipsnio 2 dalį negali būti mažinami, pažeidžia [CPK 341](#) straipsnio, 347 straipsnio 2 dalies nuostatas, draudžiančias kasaciniame skunde remtis aplinkybėmis, kurios nebuvo nagrinėtos pirmosios ar apeliacinės instancijos teismuose. Teismai nenustatinėjo, ar netesybos (delspinigiai) buvo „sumokėtos geruoju“, nes šių aplinkybių neįrodinėjo atsakovė.
- 47.2. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad, kilus teisminiam ginčui dėl netesybų (baudos, delspinigių) dydžio, nėra pagrindo laikyti, jog vienašalis įskaitymas atitinka skolininko valią sumokėti netesybas geruoju (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. kovo 5 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-85/2007; 2011 m. vasario 8 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-42/2011; 2012 m. birželio 15 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-303/2012](#)). Šiuo atveju neturi jokios esminės reikšmės, ar ginčo šalys Sutartyse buvo sutarusios dėl delspinigių įskaitymo galimybių, nes pareikšdama ieškinį ieškovė tiesiogiai prieštaravo tiek delspinigių įskaitymui, tiek ir įskaitytam delspinigių dydžiui.
- 47.3. Teismai neturėjo pareigos remtis atsakovės nurodoma Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. liepos 5 d. nutartimi civilinėje byloje [Nr. 3K-3-363-611/2016](#), nes jos *ratio decidendi* (argumentas, kuriuo grindžiamas sprendimas) iš esmės skiriasi.
- 47.3.1. Priešingai nei nagrinėjamoje byloje, nurodytoje byloje apskritai nebuvo nagrinėjamas klausimas dėl netesybų dydžio pagrįstumo, nes ieškovė UAB „Kamesta“ nei savo ieškiniu, nei apeliaciniu skundu nekėlė reikalavimo sumažinti įskaitytus delspinigius. Kasacinio teismo praktikoje yra išaiškinta, jog [CK 6.73 straipsnio](#) 2 dalyje ir 6,258 straipsnio 3 dalyje nustatyta galimybė sumažinti netesybas yra teismo diskrecinė teisė, kurią teismas įgyvendina siekdamas užtikrinti, kad netesybos nebūtų neprotingai didelės ir nesudarytų pagrindo šaliai piktnaudžiauti teise (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. kovo 5 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-85/2007](#)). Todėl, nesant atskiro reikalavimo sumažinti apskaičiuotus delspinigius, kiekvienu atskiru atveju pats teismas sprendžia, ar jam peržengti ieškinio ribas.
- 47.3.2. Atsižvelgiant į kasacinio teismo praktiką atsakovė, siekdama pagrįsti apskaičiuotų delspinigių dydį, turėjo pareigą pateikti įrodymus, kurie patvirtintų, jog būtent apskaičiuota delspinigių suma atitinka jos patirtus minimalius nuostolius, tačiau jokių įrodymų dėl patirtų tiek finansinių, tiek nefinansinių (nepatogumų, suvaržymų ir kt.) nuostolių atsakovė nepateikė.
- 47.3.3. Delspinigių dydžio protingumas ir pagrįstumas vertinamas ir nustatomas kiekvienoje byloje atskirai (individualiai), vertinant būtent tos bylos aplinkybes, todėl nėra pagrindo spręsti, kad 0,03 proc. delspinigiai yra visais atvejais laikytini protingo dydžio, nes šios procentinės išraiškos skaičiavimo tvarka gali būti pažeidžianti skolininko interesus. Šiuo atveju, sistemškai vertinant Sutarčių nuostatas, 0,03 proc. dydžio delspinigių skaičiavimas nuo neužbaigtų objektų kainos yra laikytinas pagrįstu delspinigių dydžiu. Tuo tarpu atsakovės nurodomas 0,03 proc. dydžio delspinigių skaičiavimas nuo visų Sutarčių bendros sumos yra nepagrįstas ir aiškiai per

didelis delspinių dydis, nes tokiu pagrindu yra skaičiuojami delspinigiai tiek už atliktus ir perduotus darbus, tiek ir už neatliktus.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl ieškovės nurodyto ieškinio dalyko (ne)tinkamo kvalifikavimo

48. Teisės kreiptis į teismą, kaip konstitucinės asmens teisių ir laisvių garantijos, įtvirtintos Lietuvos Respublikos Konstitucijos 30 straipsnio 1 dalyje, [CPK 5 straipsnio](#) 1 dalyje, turinys – kiekvieno suinteresuoto asmens teisė įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama subjektinė materialioji teisė arba įstatymų saugomas interesas.
49. Asmuo, kuris kreipiasi į teismą siekdamas civilinių teisių gynbos, be kita ko, turi nurodyti, kokių materialųjų teisių padarinių jis siekia, t. y. suformuluoti ieškinio dalyką ([CPK 135 straipsnio](#) 1 dalies 4 punktas). Ieškovas turi teisę ir pareigą ieškinio dalyką suformuluoti taip, kad būtų aišku, kokio materialinio teisinio rezultato siekiama iškeliant bylą, nes būtent tinkamas ieškinio dalyko (ir pagrindo) suformulavimas užtikrina tinkamą teisės kreiptis į teismą įgyvendinimą, leidžia apibrėžti bylos teismo nagrinėjimo ribas ir sudaro pagrindą įstatymo nustatytu ir ieškovo pasirinktu būdu apginti pažeistas teises (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. lapkričio 4 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-272-1075/2021](#), 23 punktas ir jame nurodyta kasacinio teismo praktika).
50. [CK 1.137 straipsnio](#) 1 dalyje nustatyta, kad asmenys savo nuožiūra laisvai naudojami civilinėmis teisėmis, taip pat teise į teisminę gynybą. Laisvas teisės į pažeistų civilinių teisių gynybą įgyvendinimas reiškia ir gynbos būdų pasirinkimą ([CK 1.138 straipsnis](#)). Civilinių teisių gynimo būdai – tai materialiojo teisinio pobūdžio reikalavimai, reišiami asmens, kurio teisės pažeistos arba kuriam gresia jų pažeidimo pavojus, ir skirti pažeistoms civilinėms teisėms apginti arba civilinių teisių pažeidimui išvengti (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. spalio 24 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-425/2012](#)).
51. Kasacinio teismo praktikoje pabrėžiama, kad nurodant ieškinio dalyką kiekviename ieškinyje turėtų būti aiškiai nurodyta asmens teisė arba įstatymų saugomas interesas, kuriuos, į teismą besikreipiančio asmens nuomone, reikėtų ginti. Be to, ieškinyje būtina nurodyti asmens pageidaujama ir teismo prašoma pritaikyti pažeistos teisės gynimo būdą ([CK 1.138 straipsnis](#)). Neprivaloma savo reikalavimo teisiškai kvalifikuoti, pakanka, kad į teismą besikreipiantis asmuo nurodytų, ko ir kokia apimtimi jis prašo iš teismo, tačiau bet koku atveju ieškinio dalykas turi būti suformuluotas aiškiai (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. balandžio 21 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-95-403/2021](#), 20 punktas).
52. Taigi, asmuo, kuris mano, kad jo civilinės teisės yra pažeistos, gali prašyti teismo taikyti vieną ar iš karto kelis civilinės teisės gynimo būdus, jeigu įstatymuose nenustatyta konkretus tos civilinės teisės gynimo būdo, gynimo būdus ar būdą gali pasirinkti savo nuožiūra bei suformuluoti savo ieškinio reikalavimą (reikalavimus). Ieškinyje gali būti suformuluota daugiau negu vienas susijusių savarankiškų reikalavimų (ieškinio dalykų), be to, ieškovas, atsižvelgdamas į materialinių teisių reguliavimą, teismui pateikiamame ieškinyje gali nurodyti ir alternatyvius ieškinio reikalavimus (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. balandžio 14 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-7-120-701/2022](#), 56 straipsnis).
53. Nagrinėjamoje byloje ieškovė pareikštu ieškiniu prašė pripažinti atsakovės atliktus įskaitymus neteisėtais ir priteisti iš atsakovės 387 304,08 Eur, taip pat 8 proc. dydžio procesines palūkanas nuo priteistos sumos. Apeliacinės instancijos teismo vertinimu, ieškovė pareiškė reikalavimą dėl atsakovės apskaičiuotų ir įskaitytų netesybų sumažinimo, o ne dėl skolos priteisimo. Remdamasis tokiu vertinimu, apeliacinės instancijos teismas, priešingai nei pirmosios instancijos teismas, nusprendė, kad ieškovei procesinės palūkanos nepriteisinos.
54. Kasaciniame skunde ieškovė nurodo, kad apeliacinės instancijos teismas nepagrįstai perkvalifikavo ieškinio reikalavimą, todėl nepagrįstai nepriteisė procesinių palūkanų. Ieškovės teigimu, jos ieškiniu pareikštas reikalavimas yra ne dėl pripažinimo, o yra mišrus – ir dėl pripažinimo, ir dėl skolos priteisimo, todėl jai pagal [CK 6.37 straipsnio](#) 2 dalį, 6.210 straipsnį priteistinos 8 proc. dydžio procesinės palūkanos. Teisėjų kolegija pripažįsta teisiškai pagrįstu šį ieškovės kasacinio skundo argumentą.
55. Atsižvelgiant į pirmiau nurodytas teisinio reguliavimo nuostatas, vertinant, ar ieškovas tinkamai pasinaudojo savo civilinių teisių gynybą, ypač svarbu tai, kaip aiškiai ieškovas suformulavo ieškinio dalyką, ar nurodė prašoma pritaikyti pažeistos teisės gynimo būdą. Nagrinėjamu atveju nėra pagrindo spęsti, kad byloje pareikštas ieškinio dalykas būtų neaiškus. Kaip teisingai nurodė pirmosios instancijos teismas, ieškovė reikalauja pripažinti, kad atsakovė atliko neteisėtus įskaitymus, dėl kurių ieškovei nesumokėta už atliktus darbus pagal ginčo Sutartis. Kitaip tariant, ieškovė pareiškė ieškinį dėl vienašalių sandorių (delspinių įskaitymų) nugalinimo ir skolos už atliktus darbus priteisimo. Sufiktina su ieškove, kad pagal pareikšto ieškinio procesinį tikslą ieškovės ieškinyje yra iš esmės mišrus pobūdžio, kadangi juo siekiama tiek delspinių įskaitymų pripažinimo neteisėtais, tiek skolos už atliktus darbus priteisimo.
56. Kasacinio teismo konstatuota, kad teismas negali savo nuožiūra nustatyti ieškinio dalyko (materialaus ieškovo reikalavimo suformulavimas kita žodine išraiška, nekeičiant reikalavimo esmės, nelaikytinas ieškinio dalyko pakeitimu) ir faktinio pagrindo, t. y. negali grįsti savo sprendimo faktais, kurių šalys nenurodė (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. balandžio 19 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-241/2013](#)). Taigi, nors civiliniame procese galiojantis dispozityvumo principas ([CPK 13 straipsnis](#)), pareiga užtikrinti proceso šalių lygiateisiškumą ([CPK 17 straipsnis](#)) draudžia teismui savo nuožiūra pakeisti ieškinio dalyką, ieškinyje nurodytus teisių gynimo būdus, išskyrus atvejus, kai reikia apginti viešąjį interesą, nagrinėjamu atveju apeliacinės instancijos teismas, nurodydamas, kad ieškovė pareiškė ieškinį tik dėl netesybų pripažinimo neprotingai didėlenis ir jų sumažinimo, o ne, be kita ko, ir skolos priteisimo, nesant tam teisinio pagrindo, iš esmės pakeitė ieškovės ieškinio dalyką (reikalavimą). Netinkamas ieškinio dalyko nustatymas lėmė tai, kad apeliacinės instancijos teismas nepagrįstai nusprendė, jog ieškovei nepriteisinos procesinės palūkanos.
57. [CK 6.37 straipsnio](#) 2 dalyje nustatyta, kad skolininkas privalo mokėti įstatymų nustatyto dydžio palūkanas už priteistą sumą nuo bylos iškėlimo teisme iki teismo sprendimo visiško įvykdymo.
58. Kasacinis teismas yra nurodęs, kad ši norma nustato vadinamąsias procesines palūkanas, kurios yra priskiriamos prie kompensuojamąją funkciją atliekančių palūkanų. Jų paskirtis – kompensuoti būsimus, nuo teismo proceso pradžios iki teismo sprendimo įvykdymo susidariusius kreditoriaus nuostolius, kartu – skatinti operatyvų teismo sprendimo įvykdymą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gegužės 13 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-275-248/2015](#)). Procesinėms palūkanoms skaičiuoti ir priteisti būtinos dvi pagrindinės sąlygos: bylos iškėlimo teisme faktas ([CK 6.37 straipsnio](#) 2 dalis) ir kreditoriaus reikalavimas priteisti procesines palūkanas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. kovo 3 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-7-144/2014](#)).

59. Konstatavus, kad ieškovė pareikštu ieškiniu suformulavo reikalavimus pripažinti atsakovės atliktus įskaitymus neteisėtais ir priteisti iš atsakovės skolą už atliktus darbus, taip pat prašė priteisti procesines palūkanas, apeliacinės instancijos teismas ne tik neteisingai nustatė ieškiniu dalyką, bet ir, pažeisdamas nurodytas [CK](#) nuostatas, reglamentuojančias procesinių palūkanų priteisimą, padarė nepagrįstą išvadą, jog šiuo atveju ieškovei procesinės palūkanos negali būti priteisiamos.

Dėl viešojo pirkimo sutarčių nuostatų aiškinimo (ginčo sutarčių nuostatų, įtvirtinančių delspinigių skaičiavimo tvarką)

60. Kasacinis teismas yra pažymėjęs, kad, sprendžiant dėl ginčų, kylančių iš viešųjų pirkimų teisinių santykių, be kita ko, dėl sutarties vykdymo, teisinio reguliavimo, pirmiausia atsižvelgtina į VPI, kaip specialiojo įstatymo, nuostatas, taip pat į bendrąsias sutarčių teisės normas; dėl to teismai tokiose ginčuose (t. y. dėl sutarties vykdymo) turi vertinti ne tik ginčo sutarties nuostatas, tačiau, atsižvelgdami į aplinkybę, kad ginčo sutartis buvo sudaryta viešojo pirkimo būdu, sutarties turinį turi nustatyti ir tirdami bei vertindami paskelbto viešojo pirkimo konkurso sąlygas, konkurso laimėtojo pasiūlymą, šalių elgesį vykdant sutartį ir pan. (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. sausio 31 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-3-79/2013](#) ir joje nurodytą kasacinio teismo praktiką).
61. Kasacinio teismo praktikoje taip pat nurodyta, kad teismai, sprendžiami su sutarčių vykdymu susijusius ginčus, turi nustatyti tikrąjį sutarties turinį, išaiškinti, kokias dalyvių tarpusavio teises ir pareigas sutartis sukūrė jos šalims. Šiems aspektams nustatyti taikytinos sutarčių aiškinimo taisyklės, įtvirtintos [CK](#) 6.193–6.195 straipsniuose, jų aiškinimo ir taikymo praktika yra suformuota kasacinio teismo praktikoje (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. lapkričio 14 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-39-378/2020](#), 101, 102 punktai ir juose nurodyta kasacinio teismo praktika).
62. Nagrinėjamoje byloje kilęs ginčas dėl viešųjų pirkimų būdu šalių sudarytų iš esmės analogiško turinio sutarčių dėl žvyrkelių (esančių Telšių ir Šiaulių apskrityse – pirmas pirkimas; Kauno, Tauragės, Klaipėdos ir Telšių apskrityse – antras pirkimas; Klaipėdos ir Telšių apskrityse – trečias pirkimas) kapitalinio remonto techninių darbo projektų parengimo, projektų vykdymo priežiūros ir darbų atlikimo nuostatų, įtvirtinančių delspinigių skaičiavimą, aiškinimo.
63. Ieškovė savo procesiniuose dokumentuose teigė, kad ji praleido terminą statybos darbams įvykdyti, tačiau atsakovė nepagrįstai delspinigių skaičiavo nuo visų darbų vertės, t. y. ir nuo dokumentacijos parengimo darbų, kuriuos ieškovė jau buvo atlikusi, kainos, o ne nuo konkrečių pradelstų įvykdyti darbų vertės.
64. Pimosios instancijos teismas nusprendė, kad, nustačiusi, jog buvo pradelsti tik statybos darbų atlikimo terminai, atsakovė delspinigių turėjo skaičiuoti nuo statybos darbų, nurodytų Sutartyse, kainos, o ne nuo bendros sutarties kainos. Teismo vertinimu, priešingas aiškinimas, t. y. kad sutarties 60 punkte nustatyta rangovės atsakomybė neužbaigus atskirų darbų sutartyje nustatyto laiku apima visos sutarties galiojimą laiko atžvilgiu ir delspinigiai turi būti skaičiuojami nuo bendros visos sutarties kainos, būtų neteisingas ir nesąžiningas. Įvertinęs byloje nustatytas faktines aplinkybes, susijusias su ginčo Sutarčių vykdymu, laikotarpius, kai faktiškai statybos darbai jau buvo baigti, tačiau už juos atsakovė, teismo vertinimu, nepagrįstai skaičiavo delspinigių, taip pat atsižvelgdamas į Sutartyse nustatytas statybos darbų vertes, teismas konstatavo, kad dėl praleistų statybos darbų atlikimo terminų ieškovės mokėtini delspinigiai sudaro 304 316,14 Eur.
65. Apeliacinės instancijos teismas laikėsi priešingos pozicijos. Viena vertus, atsižvelgdamas į tai, kad Sutarčių nuostatos yra ydingos, nes jose nėra aiškiai įtvirtinta delspinigių skaičiavimo tvarka ir terminai, teismas vertino, jog dėl to sutartinės nuostatos turėtų būti aiškinamos ieškovės naudai (Sutartis parengusios šalies nenaudai). Kita vertus, teismo vertinimu, Sutarčių 60 punkte nustatyta rangovės atsakomybė neužbaigus atskirų darbų sutartyje nustatyto laiku apima visos sutarties galiojimą laiko atžvilgiu ir delspinigiai turi būti skaičiuojami nuo bendros visos sutarties kainos. Atitinkamai teismas nusprendė, kad ieškovė, pavėlavusi atlikti statybos darbus, pažeidė bendrą ir galutinį Sutarčių 8 punkte nustatytą 13 mėnesių terminą, todėl atsakovė pagrįstai ieškovei apskaičiavo 387 304,08 Eur delspinigių nuo visos Sutarčių vertės.
66. Ieškovė kasaciniame skunde nurodo, kad, priešingai nei nusprendė apeliacinės instancijos teismas, delspinigiai turi būti skaičiuojami nuo konkretaus laiku neužbaigto objekto kainos, o ne nuo Sutarčių bendros kainos. Ieškovės teigimu, apeliacinės instancijos teismas pažeidė [CK](#) 6.193 straipsnyje įtvirtintus sutarčių aiškinimo principus, nesivadovavo Lietuvos apeliacinio teismo 2021 m. balandžio 8 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. e2A-236-302/2021 ir Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. sausio 18 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 3K-3-178-469/2021 pateiktais išaiškinimais, kad delspinigių skaičiavimas pagal analogiškų nuostatų sutartis, kaip nagrinėjamo atveju, turi būti atliekamas nuo pradelstos įvykdyti prievolės vertės, o ne nuo visos sutarties kainos. Teisėjų kolegija pripažįsta pagrįstą šį ieškovės kasacinio skundo argumentą.
67. Taigi ginčas byloje kilęs dėl delspinigių skaičiavimo tvarką įtvirtinančio Sutarčių 60 punkto nuostatos, kurioje nurodyta: „Rangovas, neužbaigęs Darbų Sutartyje numatyto laiku, nesilaikęs pagal Darbų ir su Darbais susijusių Paslaugų grafiką darbų atlikimo terminų, taip pat Sutarties 27 punkto atveju įsipareigoja sumokėti Užsakovui 0,03% dydžio delspinigių už kiekvieną pavėluotą dieną nuo kiekvieno neužbaigto objekto kainos ir atlygina Užsakovui dėl to patirtus nuostolius, kurių nepadengia minėtos netesybės. Delspinigiai išskaičiuojami iš rangovui pagal šią sutartį mokėtinų sumų (be PVM). Apie atliktą įskaitymą Užsakovas raštu informuoja Rangovą“, aiškinimo.
68. Pažymėtina, kad ieškovė pagrįstai nurodo, jog dėl analogiško turinio nuostatų, be kita ko, viešųjų pirkimų konkursų sąlygų, aiškinimo kasacinis teismas sprendė civilinėje byloje Nr. 3K-3-178-469/2021. Taip pat analogiškas ginčas nagrinėtas ir vėlesnėje Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. lapkričio 12 d. nutartyje civilinėje byloje [Nr. e3K-3-280-943/2021](#).
69. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2007 m. spalio 24 d. nutarime yra išaiškinęs, jog, užtikrinant iš Konstitucijos kylančią bendrosios kompetencijos teismų praktikos vienodumą (nuoseklumą, neprieštarinumą), taigi ir jurisprudencijos tęstinumą, lemiamą reikšmę, be kitų, turi šie veiksniai: bendrosios kompetencijos teismai, priimdami sprendimus atitinkamų kategorijų bylose, yra saistomi savo pačių sukurtų precedentų – sprendimų analogiškose bylose; žemesnės instancijos bendrosios kompetencijos teismai, priimdami sprendimus atitinkamų kategorijų bylose, yra saistomi aukštesnės instancijos bendrosios kompetencijos teismų sprendimų – precedentų tų kategorijų bylose; aukštesnės instancijos bendrosios kompetencijos teismai, peržiūrėdami žemesnės instancijos bendrosios kompetencijos teismų sprendimus, privalo tuos sprendimus vertinti vadovaudamiesi visuomet tais pačiais teisiniais kriterijais; tie kriterijai turi būti aiškūs ir *ex ante* (iš anksto) žinomi teisės subjektams, *inter alia* (be kita ko), žemesnės instancijos bendrosios kompetencijos teismams (vadinasi, bendrosios kompetencijos teismų jurisprudencija turi būti prognozuojama). Esami aukštesnės instancijos bendrosios kompetencijos teismų sukurti precedentai atitinkamų kategorijų bylose susaisto ne tik žemesnės instancijos bendrosios kompetencijos teismus, priimančius sprendimus analogiškose bylose, bet ir tuos precedentus sukūrusius aukštesnės instancijos bendrosios kompetencijos teismus (*inter alia*, Lietuvos apeliacinį teismą ir Lietuvos Aukščiausiąjį Teismą). Teismai turi vadovautis tokia atitinkamų teisės nuostatų (normų, principų) turinio, taip pat šių teisės nuostatų taikymo samprata, kokia buvo suformuota ir kokia buvo vadovaujama si taikant tas nuostatas (normas, principus) ankstesnėse bylose, *inter alia*, anksčiau sprendžiant analogiškas bylas.
70. Tiek Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje (žr., pvz., 2006 m. kovo 28 d., 2007 m. spalio 24 d. nutarimus), tiek Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. vasario 9 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-3-21-915/2015](#); 2018 m. vasario 22 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-3-59-1075/2018](#); kt.) nuosekliai nurodoma, kad precedento galią turi tik tokie ankstesni teismų sprendimai, kurie buvo sukurti analogiškose bylose, kurių faktinės aplinkybės tapatos arba labai panašios ir nagrinėjamos bylos. Nagrinėdamas bylas teismas teisės normas aiškina ir taiko ne *a priori* (iš anksto; nepatikrinus faktų; neatsižvelgiant į patirtį (spręsti, daryti išvadą)), o

konkrečioje byloje, atsižvelgdamas į konkrečios bylos faktines aplinkybes ir šias siedamas su taikytina teisės norma.

71. Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į nurodytus Konstitucinio Teismo ir kasacinio teismo išaiškinimus ir įvertinusi tai, kad toks pat ginčo klausimas dėl delspinių skaičiavimo tvarkos, nustatytos analogiškose viešojo pirkimo sutartyse, sudarytose tos pačios perkančiosios organizacijos – atsakovės VĮ Lietuvos automobilių kelių direkcijos, aiškinimo jau buvo nagrinėtas kasaciniame teisme, nusprendžia, kad šiuo atveju yra pagrindas vadovautis Lietuvos Aukščiausiojo Teismo civilinėse bylose Nr. 3K-3-178-469/2021 ir Nr. e3K-3-280-943/2021 pateiktais išaiškinimais.
72. Civilinėje byloje [Nr. 3K-3-178-469/2021](#) priimtoje nutartyje kasacinis teismas, sprenddamas dėl sutartinės nuostatos, įtvirtinančios delspinių skaičiavimo tvarką (šiuo atveju Sutarčių 60 punkto), visų pirma atkreipė dėmesį, kad ginčo sutarties sąlygos turinys stokoja aiškumo, neleidžia daryti vienareikšmės išvados dėl jos turinio, o vadovaujantis kasacinio teismo praktika, tiekėjai negali tekti neigiami neaiškios nuostatos taikymo padariniai; būtent perkančiųjų organizacijų pareiga yra formuluoti tikslus, konkrečius reikalavimus tiekėjams; jei ši nevykdo iš VPI kylančių pareigų ar jas vykdo netinkamai, būtent jai turi tekti neigiami padariniai; be to, kadangi ginčo sutarties sąlygos taikymas suponuoja ieškovės turinės padėties pablogėjimą, todėl jos turinys neturi kelti abejonių (pirmiau nurodytos kasacinio teismo nutarties civilinėje byloje Nr. 3K-3-178-469/2021 31–34 punktai ir juose nurodyta kasacinio teismo praktika).
73. Aptariamoje civilinėje byloje [Nr. 3K-3-178-469/2021](#) Lietuvos Aukščiausiasis Teismas konstatavo, kad sutartyje (kuri yra analogiško turinio kaip ir nagrinėjamo ginčo Sutartys) sąvoka „objektas“, kuri siejasi su delspinių skaičiavimo pagrindu, vartojama nevienareikšmiškai, įvairiuose kontekstuose ir skirtingais tikslais, todėl šalys jai nesuteikė tapataus turinio visais atvejais (46, 49 punktai). Įvertinęs tai, taip pat atsižvelgdamas į aktualią kasacinio teismo praktiką, [CK 6.194 straipsnio 4 dalyje](#) įtvirtintą *contra proferentem* taisyklę, [CK 6.193 straipsnio 1 dalyje](#) įtvirtintą taisyklę sutartį aiškinti, atsižvelgiant į tai, kokią prasmę jai tokiais aplinkybėmis būtų suteikę analogiški šalims protingi asmenys, ir bendruosius civilinės teisės principus, kasacinis teismas išaiškino, kad ginčo sutarties sąlyga aiškintina taip, jog netesybės (delspinigiai) skaičiuojamos ne nuo visos sutarties kainos, o tik nuo pradelstos įvykdyti prievolės vertės (52–53 punktai). Iš esmės analogiškus išaiškinimus kasacinis teismas nurodė ir minėtoje civilinėje byloje Nr. e3K-3-280-943/2021.
74. Taip pat teisėjų kolegija pažymi, kad ieškovė teisingai nurodo, jog Lietuvos apeliacinio teismo 2021 m. balandžio 8 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. e2A-236-302/2021 pasisakyta dėl analogiško pobūdžio sutartinės nuostatos dėl delspinių skaičiavimo tvarkos aiškinimo ir joje padarytas išvadas teismas grindė pirmiau nurodytoje kasacinio teismo nutartyje civilinėje byloje [Nr. 3K-3-178-469/2021](#) suformuluotais išaiškinimais. Be kita ko, svarbu tai, kad minėtoje byloje dalyvavo tos pačios bylos šalys ir ginčas kilo dėl tų pačių trijų viešųjų pirkimų sutarčių (šiuo atveju ginčas dėl keturių Sutarčių), tik dėl kito tarpinio darbų atlikimo etapo.
75. Taigi nurodytose civilinėse bylose priimtose nutartyse, kurios nagrinėjami bylai turi precedento reikšmę, pateiktų išaiškinimų kontekste sprendžina, kad, priešingai nei nusprendė apeliacinės instancijos teismas, ginčo Sutarčių 60 punkto nuostata aiškintina taip, jog delspinigiai skaičiuojami ne nuo visos sutarties kainos, o tik nuo pradelstos įvykdyti prievolės vertės.
76. Pagal byloje nustatytas aplinkybes, nėra ginčo, kad ieškovė pažeidė statybos darbų, kurie yra dalis Sutartimis prisiimtų darbų, atlikimo terminus. Atitinkamai konstatuotina, kad apeliacinės instancijos teismas, sprenddamas, jog atsakovė pagrįstai skaičiavo delspinigius nuo visos konkrečios sutarties vertės, nukrypo tiek nuo savo paties, kaip bendrosios kompetencijos teismo, kuris atitinkamų kategorijų bylose yra saistomas savo pačių sukurtų precedentų, tiek kasacinio teismo praktikos. Tuo tarpu pirmosios instancijos teismas, nors ir kaip vieną iš esminių argumentų nurodė Sutarčių objekto dalumą, Sutarčių kvalifikavimą kaip mišrių, šie argumentai aptartose kasacinio teismo nutartyse nepripažinti turinčiais esminę reikšmę, iš esmės padarė pagrįstą išvadą, kad atsakovė delspinigius turėjo skaičiuoti nuo statybos darbų kainos, o ne nuo bendros Sutarčių vertės.
77. Kasaciniame teisme šalims nebekeliant ginčo dėl laikotarpių, už kuriuos bylą nagrinėję teismai pripažino atsakovę pagrįstai skaičiavus delspinigius, teisėjų kolegija nusprendžia, kad nėra pagrindo nesutikti su pirmosios instancijos teismo vertinimu, jog praleidus statybos darbų atlikimo terminus ieškovės mokėtini delspinigiai sudaro 304 316,14 Eur sumą.

Dėl delspinių mažinimo

78. [CK 6.258 straipsnio 1 dalyje](#) įtvirtinta, kad įstatymai ar sutartis gali nustatyti, jog už prievolės neįvykdymą ar netinkamą įvykdymą kaltoji šalis privalo sumokėti netesības (baudą, delspinigius). Jeigu netesības (bauda, delspinigiai) neprotingai didelės, taip pat jeigu skolininkas įvykdė dalį prievolės, teismas gali netesības sumažinti, tačiau jos negali būti mažesnės už nuostolių, atsiradusių dėl prievolės neįvykdymo ar netinkamo įvykdymo, sumą. Netesības nemažinamos, kai jos jau sumokėtos ([CK 6.258 straipsnio 3 dalis](#)). Iš esmės analogiška nuostata įtvirtinta ir [CK 6.73 straipsnio 2 dalyje](#).
79. Kaip minėta, ginčo Sutarčių 60 punktu šalys susitarė dėl rangovės įsipareigojimo mokėti užsakovei 0,03 proc. dydžio delspinigius už kiekvieną pavėluotą dieną nuo kiekvieno neužbaigto objekto kainos, kai darbai neužbaigti sutartyje nustatytu laiku, nesilaikant darbų atlikimo terminų pagal grafiką, taip pat sutarties 27 punkto atveju.
80. Pirmosios instancijos teismas, remdamasis argumentu, kad atsakovė neįrodė realiai patirtų nuostolių dydžio, aplinkybių dėl pablogėjusios reputacijos, teismo apskaičiuotą ieškovės pagal Sutartį mokėtiną 304 316,14 Eur delspinių sumą sumažino 80 proc., t. y. iki 60 863,23 Eur. Atitinkamai atsakovės įskaitymus, viršijančius 60 863,23 Eur sumą, pripažino neteisėtais ir priteisė atsakovei iš ieškovės 326 500,85 Eur (387 364,08 Eur – 60 863,23 Eur) už atliktus statybos darbus.
81. Apeliacinės instancijos teismas pritarė pirmosios instancijos teismo vertinimui, kad, atsakovei neįrodžius realiai patirtų nuostolių, jos apskaičiuotos netesības yra neprotingai didelės. Tačiau, įvertinęs tai, kad Sutartis buvo sudarytos dėl valstybinės reikšmės kelių, todėl griežtas terminų laikymasis atsakovei buvo svarbus, teismas nusprendė, jog yra pagrindas sumažinti delspinigius 50 proc., o ne 80 proc. Apeliacinės instancijos teismas, kaip nurodyta pirmiau, pripažinęs, kad atsakovė pagal Sutartį teisėtai apskaičiavo ieškovei mokėtiną 387 304,08 Eur delspinių sumą nuo visos konkrečios sutarties vertės, šią sumą sumažino 50 proc. (387 304,08 Eur / 2 = 193 652,04 Eur) ir pripažino atsakovės vienašališkus delspinių įskaitymus, viršijančius 193 652,04 Eur sumą, negaliojančiais bei priteisė ieškovei iš atsakovės 193 652,04 Eur neteisėtai įskaitytų delspinių.
82. Atsakovė, nesutikdama su bylą nagrinėjusių teismų procesiniais sprendimais sumažinti delspinigius, kasacinį skundą grindžia šiais esminiais argumentais: 1) teismai netinkamai taikė [CK 6.73 straipsnio 2 dalyje](#) įtvirtintą draudimą mažinti jau sumokėtas netesības, nes, šiuo atveju ieškovei nereikškus nesutikimo dėl įskaitytų delspinių jų dydžio, laikytina, jog ieškovė geruoju sumokėjo delspinigius, todėl jie negali būti mažinami; 2) apeliacinės instancijos teismas, nepagrįstai sumažindamas netesības dydį 50 proc., nesirėmė kasacinio teismo 2016 m. liepos 5 d. nutartimi civilinėje byloje [Nr. 3K-3-363-611/2016](#), kurioje konstatuota, kad 0,03 proc. delspinių dydis nelaikytinas per dideliu. Šiuos atsakovės kasacinio skundo argumentus teisėjų kolegija pripažįsta nepagrįstais.
83. Atsižvelgdama į tai, kad ginčo Sutartys yra viešojo pirkimo sutartys, teisėjų kolegija visų pirma pažymi, jog pagal kasacinio teismo praktiką viešojo pirkimo sutartyse įtvirtintų netesības mažinimas iš principo yra galimas, o netesības, įtvirtintų viešojo pirkimo sutartyje, mažinimas, išskyrus išimtinės situacijas, neturėtų būti vertinamas kaip kitų tiekėjų teisių pažeidimas ir (ar) nukrypimas nuo pradinio konkurso sąlygų. Sprendžiant dėl netesības, įtvirtintų viešojo pirkimo sutartyje, mažinimo taikytinos bendrosios netesības reglamentuojančios [CK](#) normos

bei jas aiškinanti Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktika (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. birželio 16 d. nutarties civilinėje byloje [Nr. e3K-3-162-378/2022](#) 75 punktą ir jame nurodytą kasacinio teismo praktiką).

84. Nors atsakovė teisingai nurodo, kad pagal [CK 6.73 straipsnio](#) 2 dalį, taip pat 6.258 straipsnio 3 dalį netesybos nemažinamos, jeigu jos yra sumokėtos, tačiau kasacinis teismas yra nurodęs, kad minėtų normų taikymas priklauso nuo to, kokių pagrindų buvo įvykdytas skolininko įsipareigojimas sumokėti kreditoriui netesybas už prievolės įvykdymo termino pažeidimą, t. y. ar netesybos buvo sumokėtos geruoju (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. vasario 23 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-101-611/2017](#), 30 punktas ir jame nurodyta kasacinio teismo praktika).
85. Nagrinėjamu atveju byloje nustatyta, kad ieškovė 2020 m. kovo 20 d., gegužės 22 d. raštais, informuodama apie tai, kad dėl *force majeure* aplinkybių nespės atlikti visų darbų suplanuotais terminais, prašė netaikyti delspinigių už darbų vėlavimus laikotarpiu nuo 2020 m. vasario 26 d. iki 2020 m. kovo 31 d., taip pat Lietuvoje paskelbto karantino laikotarpiu. Tačiau atsakovė nesutiko su ieškovės pozicija. Ieškovei apskaičiuotus delspinigius atsakovė įskaitė 2019 m. gruodžio 9 d., 2020 m. sausio 8 d., 2020 m. vasario 6 d., 2020 m. vasario 7 d., 2020 m. kovo 5 d., 2020 m. kovo 9 d., 2020 m. balandžio 3 d., 2020 m. gegužės 6 d., 2020 m. gegužės 7 d., 2020 m. birželio 8 d., 2020 m. liepos 8 d., 2020 m. rugpjūčio 6 d., 2020 m. rugpjūčio 14 d., 2020 m. gruodžio 8 d., 2020 m. gruodžio 21 d. raštais.
86. [CK 6.130 straipsnio](#) 1 dalyje nustatyta, kad prievolė baigiasi, kai įskaitomas priešpriešinys vienarūšis reikalavimas, kurio terminas suėjęs arba kurio terminas nenurodytas ar apibūdintas pagal pareikalavimo momentą. [CK 6.131 straipsnio](#) 1 dalyje nurodyta, kad įskaitymui pakanka vienos prievolės šalies pareiškimo.
87. Aiškindamas nurodytas teisės normas kasacinis teismas yra pažymėjęs, kad įskaitymas yra vienašalis sandoris. Tai reiškia, kad įskaitymo teisinės pasekmės atsiranda, t. y. prievolė pasibaigia, nepriklausomai nuo kitos prievolės šalies valios ir požiūrio į tokį kontrahento veiksmą. Dėl to tuo atveju, jei delspinigiai įskaityti, nesant suderintos šalių valios dėl tokio įskaitymo (suderinimo įstatymai nedraudžia), teismas gali, esant įstatymuose ([CK 6.73 straipsnio](#) 2 dalis, 6.258 straipsnio 3 dalis) nustatytoms sąlygoms, mažinti delspinigių dydį (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. rugsėjo 23 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-408/2008](#)). Vėlesnėje praktikoje kasacinis teismas pabrėžė, kad esminis [CK 6.73 straipsnio](#) 2 dalies ir 6.258 straipsnio 3 dalies normų (ne)taikymo momentas yra tas, kokia buvo skolininko valia mokant netesybas, o vėlesnis skolininko valios pasikeitimas nebeturi teisinės reikšmės (pirmiau nurodyta kasacinio teismo nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-101-611/2017](#), 32 punktas).
88. Taigi tuo atveju, jei viena šalis teisme ginčija be jos valios kitos šalies atliktą vienašališką delspinigių įskaitymą, tai reiškia nesutikimą su įskaitymu ir atitinkamai toks delspinigių sumokėjimas [CK 6.73 straipsnio](#) 2 dalies ir 6.258 straipsnio 3 dalies prasme nelaikytinas delspinigių sumokėjimu geruoju.
89. Aptarto teisinio reguliavimo ir kasacinio teismo praktikos išaiškinimai suponuoja, kad atsakovės vienašališkai atlikti delspinigių įkaitymai, kuriuos, be kita ko, šiuo atveju būtų ir ginčija ieškovė, negali būti vertinami kaip delspinigių sumokėjimas ieškovės gera valia. Dėl to darytina išvada, kad nėra pagrindo spręsti dėl [CK 6.73 straipsnio](#) 2 dalies ir 6.258 straipsnio 3 dalies nuostatų netaikymo tuo pagrindu, jog ieškovė delspinigius mokėjo geruoju.
90. Pasisakant dėl kito atsakovės argumento, kad apeliacinės instancijos teismas nukrypo nuo kasacinio teismo praktikos, nesivadovaudamas kasacinio teismo 2016 m. liepos 5 d. nutartimi civilinėje byloje [Nr. 3K-3-363-611/2016](#), kurioje 0,03 proc. delspinigių dydis pripažintas tinkamu, pabrėžina, jog netesybų dydžio klausimą sprendžia teismas, atsižvelgdamas į konkrečios bylos faktines aplinkybes.
91. Netesybų mažinimas priklauso nuo specifinių kiekvieno ginčo faktinių aplinkybių, šalių elgesio ir kt. bei nuo to, kaip teismas, laikydamasis proporcingumo, teisingumo ir protingumo principų, šias aplinkybes įvertina. Taigi, sprendžiant, ar netesybos yra neprotingai didelės, turi būti vertinama atsižvelgiant į kiekvienos individualios bylos aplinkybes. Priklausomai nuo faktinės situacijos, tas pats netesybų dydis (procentine ar pinigine išraiška) vienu atveju gali būti pripažintas tinkamu, o kitu – aiškiai per dideliu. Dėl to ir teismų praktikoje negali būti vieno konkretaus dydžio, kuris neabejotinai reikštų, kad netesybos neatitinka įstatymuose nustatytų kriterijų ir turi būti mažinamos (žr., pvz., pirmiau nurodytą kasacinio teismo nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-3-267-916/2015](#)).
92. Taigi vien tai, kad atsakovės nurodytoje civilinėje byloje 0,03 proc. delspinigių dydis nepripažintas neprotingai dideliu, savaime nepagrindžia, jog būtų toks delspinigių dydis savaime laikytinas tinkamu nagrinėjamoje byloje.
93. Be to, kasacinio teismo civilinėje byloje [Nr. 3K-3-363-611/2016](#) nagrinėtas ginčas dėl darbų su trūkumais priėmimo ir perdavimo, atsiskaitymo už juos bei delspinigių skaičiavimo, neįvykdžius pagrindinės prievolės kokybiškai ir laiku atlikti kelio asfalto dangos remonto darbus. Taigi, nagrinėjamas ir nurodytas kasacinio teismo nutarties *ratio decidendi* nesutampa, todėl, priešingai nei teigia atsakovė, bylą nagrinėję teismai neturėjo pagrindo remtis šia nutartimi kaip precedentu. Kaip minėta, kiekvienas teismo pateiktas teisės aiškinimas gali ir turi būti suprantamas ir aiškinamas tik konkrečios bylos kontekste, nes šis aiškinimas yra teismo sprendimo konkrečioje byloje *ratio decidendi* (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. vasario 27 d. nutarties civilinėje byloje [Nr. 3K-3-45-421/2020](#) 28, 29 punktus ir juose nurodytą kasacinio teismo praktiką).
94. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje taip pat pažymima, kad dėl netesybų atliekamos kompensuojamosios funkcijos [CK 6.73 straipsnio](#) 2 dalyje, 6.258 straipsnio 3 dalyje nustatyta žemiausioji jų mažinimo riba reiškia, jog teismas gali sumažinti netesybas, tačiau tik tiek, kad jos netaptų mažesnės už nuostolius, patirtus dėl prievolės nevykdymo ar netinkamo įvykdymo. Tokios minimalios ribos, iki kurios teismas gali sumažinti netesybas, nustatymas nereiškia, kad visais atvejais netesybos turi sutapti su minimaliais nuostoliais ar įrodytais nuostoliais. Priešingu atveju būtų paneigta sutartinių netesybų, kaip sutartinės prievolės įvykdymo užtikrinimo priemonės, reikšmė ir pažeistas sutarčių laisvės principas ([CK 1.2 straipsnio](#) 1 dalis, 6.156 straipsnis) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. liepos 24 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-372/2014](#)).
95. Taigi, atsižvelgiant į netesybų atliekamas funkcijas bei tikslus, tuo atveju, kai ginčas vyksta dėl netesybų mažinimo, kreditorius, siekdamas pagrįsti, kad netesybos yra protingo dydžio, turėtų įrodinėti tikėtinus nuostolius tam, kad pagrįstų protingą netesybų dydį (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. spalio 6 d. nutarties civilinėje byloje [Nr. e3K-3-240-916/2021](#) 35 punktą ir jame nurodytą kasacinio teismo praktiką).
96. Šiuo atveju pirmosios instancijos teismas, sumažindamas delspinigių dydį 80 proc., nepagrįstai esminę reikšmę suteikė vienintelei aplinkybei, kad atsakovė neįrodė konkrečios patirtų nuostolių sumos, ir tokiu būdu nukrypo nuo pirmiau aptartų kasacinio teismo išaiškinimų dėl netesybų mažinimo. Nors apeliacinės instancijos teismas taip pat rėmėsi šia aplinkybe, tačiau teismas, be kita ko, atsižvelgė ir į kitas teisiskai reikšmingas aplinkybes, t. y. kad ieškovė dėl savo pačios veiksmų praleido darbų atlikimo terminus, į tai, jog ginčo viešųjų pirkimų sutarčių įvykdymo terminai buvo svarbūs atsakovei, nes remonto darbai atliekami valstybinės reikšmės keliuose, kuriais nenutrūkstamai vyksta eismas. Teisėjų kolegijos vertinimu, šios aptartos aplinkybės bei aplinkybė, kad vis dėlto ieškovė atliko darbus pagal Sutartį, t. y. nors ir pavėluotai, tačiau prievolę įvykdė, suteikia pagrindą daryti išvadą, kad apeliacinės instancijos teismo priimtas sprendimas delspinigius mažinti 50 proc. atitinka pirmiau nutartyje nurodytus netesybų mažinimo kriterijus. Atsakovės kasacinio skundo argumentai nesudaro pagrindo daryti priešingą išvadą.
97. Konstatavus, kad pirmosios instancijos teismas pagrįstai vertino, jog pagal ginčo Sutartį atsakovė turėjo delspinigius skaičiuoti nuo neįvykdytų laiku darbų vertės, tačiau pritariant apeliacinės instancijos teismo išvadoms dėl delspinigių mažinimo, darytina išvada, jog delspinigiai mažinti 50 proc. nuo pirmosios instancijos teismo apskaičiuotos 304 316,14 Eur delspinigių sumos.

98. Remdamasi išdėstytais argumentais, teisėjų kolegija konstatuoja, kad, priešingai nei pirmosios instancijos teismas, skundžiama nutartimi apeliacinės instancijos teismas, netinkamai kvalifikavęs ieškovės pareikšto ieškinio dalyką ir nepagrįstai nusprendęs, jog pagal ieškovės pareikštus reikalavimus jai nepriteistinos procesinės palūkanos, taip pat pripažinęs, jog delspinigiai skaičiuotini nuo ne nuo pradelstos įvykdyti prievolės, o nuo visos sutarties kainos, pažeidė teisinio reguliavimo nuostatas, reglamentuojančias ieškovės teisę ir pareigą suformuluoti ieškinio dalyką, procesinių palūkanų priteisimą, viešųjų pirkimų sutarčių aiškinimo taisyklės, bei nukrypo nuo aktualios kasacinio teismo praktikos. Dėl to yra pagrindas panaikinti apeliacinės instancijos teismo nutartį ir iš esmės palikti galioti pirmosios instancijos teismo sprendimą, pakeičiant jo dalį dėl delspinigių mažinimo.
99. Nustačius, kad pirmosios instancijos teismas, pažeisdamas teisės normų, reglamentuojančių netesybų mažinimą, nuostatas ir nukrypdamas nuo aktualios kasacinio teismo praktikos, be teisinio pagrindo sumažino ieškovei skaičiuotinų delspinigių dydį 80 proc., teismo sprendimas keistinas, nustatant, jog atsakovei iš atsakovės priteistinas delspinigių dydis mažintinas 50 proc. Kadangi delspinigių, skaičiuojamų nuo neįvykdytų laiku darbų, suma 304 316,14 Eur, ją sumažinus 50 proc., atsakovės atlikti vienašališki delspinigių įskaitymai, viršijantys 152 158,07 Eur (304 316,14 Eur x 50 proc.) sumą, pripažintini negaliojančiais ir ieškovei iš atsakovės priteistina 152 158,07 Eur. Taip pat iš atsakovės ieškovei priteisiamos 8 proc. dydžio metinės palūkanos nuo priteistos 152 158,07 Eur sumos.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

100. [CPK 93 straipsnio](#) 1 dalyje nustatyta, kad šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, jos turėtas bylinėjimosi išlaidas teismas priteisia iš antrosios šalies, nors ši ir būtų atleista nuo bylinėjimosi išlaidų mokėjimo į valstybės biudžetą. Šiame straipsnyje išdėstytos taisyklės taikomos taip pat ir tam žyminiam mokesčiui, kurį šalys moka paduodamos apeliacinius ir kasacinius skundus, taip pat prašymus dėl proceso atnaujinimo (3 dalis). Jeigu apeliacinės instancijos teismas ar kasacinis teismas, neperduodamas bylos iš naujo nagrinėti, pakeičia teismo sprendimą arba priima naują sprendimą, jis atitinkamai pakeičia bylinėjimosi išlaidų paskirstymą (5 dalis).
101. Pagal [CPK 98 straipsnio](#) 1, 2 dalis šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, teismas priteisia iš antrosios šalies išlaidas už advokato ar advokato padėjėjo, dalyvavusių nagrinėjant bylą, pagalbą, taip pat už pagalbą rengiant procesinius dokumentus ir teikiant konsultacijas; dėl šių išlaidų atlyginimo priteisimo šalis teismui raštu pateikia prašymą su išlaidų apskaičiavimu ir pagrindimu; šalies išlaidos, susijusios su advokato ar advokato padėjėjo pagalba, atsižvelgiant į konkrečios bylos sudėtingumą ir advokato ar advokato padėjėjo darbo ir laiko sąnaudas, yra priteisiamos ne didesnės, kaip yra nustatyta teisingumo ministro kartu su Lietuvos advokatų tarybos pirmininku patvirtintose rekomendacijose dėl užmokesčio dydžio. Šios išlaidos negali būti priteisiamos, jeigu prašymas dėl jų priteisimo ir išlaidų dydį patvirtinantys įrodymai nepateikti iki bylos išnagrinėjimo iš esmės pabaigos.
102. Kadangi ieškovės ir atsakovės kasaciniai skundai iš dalies tenkinti ir apeliacinės instancijos teismo nutartis panaikinama, paliekant galioti pirmosios instancijos teismo sprendimą, kurio dalis dėl netesybų mažinimo keistina, nustatant, kad delspinigiai mažintini 50 proc., laikytina, jog tenkinta 40 proc. ieškinio reikalavimų, teisėjų kolegija, atsižvelgdama į tai, perskirsto šalių patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
103. Pirmosios instancijos teisme ieškovė prašė priteisti 13 869,02 Eur bylinėjimosi išlaidų už ieškinio, dubliko, patikslinto ieškinio, prašymo dėl bylinėjimosi išlaidų priteisimo parengimą. Kaip nustatė pirmosios instancijos teismas, ieškovės prašomų priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimo sumą viršija Rekomendacijų dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą pagalbą maksimalaus dydžio, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. 1R-85 ir Lietuvos advokatų tarybos 2004 m. kovo 26 d. nutarimu „Dėl Rekomendacijų dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą pagalbą maksimalaus dydžio patvirtinimo“, (redakcija, galiojanti nuo 2015 m. kovo 20 d.) (toliau – Rekomendacijos) 7, 8.2, 8.3, 8.16 punktuose nustatytą maksimalų dydį – 10 038,12 Eur (7274 Eur (3156,75 Eur x 2) + 1894,05 Eur + 505,08 Eur). Atsižvelgiant į tai bei įvertinus, kad patenkinta 40 proc. ieškinio reikalavimų, ieškovei iš atsakovės priteistina 4015,25 Eur (10 038,12 Eur x 40 proc.) bylinėjimosi išlaidų, patirtų pirmosios instancijos teisme, atlyginimo ([CPK](#) 79 straipsnis, 88 straipsnio 1 dalies 6 punktas, 93 straipsnio 1 dalis, 98 straipsnis, 340 straipsnio 5 dalis).
104. Atsakovė nepateikė dokumentų, pagrindžiančių pirmosios instancijos teisme patirtas bylinėjimosi išlaidas.
105. Kadangi atsakovė pagal [CPK 83 straipsnio](#) 1 dalies 8 punktą taip pat atleista nuo žyminio mokesčio mokėjimo, iš jos nepriteistina ieškovės nesumokėto žyminio mokesčio dalis valstybės naudai ([CPK](#) 96 straipsnio 1, 4 dalys).
106. Apeliacinės instancijos teisme ieškovė prašė priteisti 5362,72 Eur išlaidų advokato teisei pagalbai apmokėti už atsiliepimo į atsakovės apeliacinį skundą parengimą. Ieškovės prašoma priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimo sumą viršija Rekomendacijų 7, 8.11 punktuose nustatytą maksimalų dydį – 1972,62 Eur. Taigi atsižvelgiant į bylos šalių patenkintų ir atmestų reikalavimų apeliacinės instancijos teisme proporciją (atsakovė apeliaciniu skundu prašė panaikinti pirmosios instancijos teismo sprendimą ir ieškinį atmesti; sprendžina, kad 53 proc. apeliacinio skundo reikalavimų pagrįsti), ieškovei iš atsakovės priteistina 927,13 Eur (1972,62 Eur x 47 proc.) bylinėjimosi išlaidų, patirtų apeliacinės instancijos teisme, atlyginimo.
107. Atsakovė nepateikė dokumentų, pagrindžiančių apeliacinės instancijos teisme patirtas bylinėjimosi išlaidas.
108. Kasaciniam teismui ieškovė pateikė prašymą priteisti 5576,89 Eur išlaidų advokato teisei pagalbai apmokėti už kasacinio skundo ir atsiliepimo į atsakovės kasacinį skundą parengimą (pagal pateiktus mokėjimų dokumentus, už kasacinio skundo parengimą sumokėta 3398,89 Eur, už atsiliepimo – 2178 Eur). Prašoma priteisti sumą neviršiją Rekomendacijų 7, 8.13, 8.14 punktuose nustatyto maksimalaus dydžio (3805,78 Eur už kasacinį skundą, 3026,85 Eur už atsiliepimą į kasacinį skundą). Atsižvelgiant į tai bei įvertinus kasaciniame teisme patenkintų ir atmestų šalių reikalavimų proporcijas (ieškovės kasacinio skundo argumentai dėl procesinių palūkanų priteisimo ir Sutarčių nuostatų dėl delspinigių skaičiavimo tvarkos pripažinti pagrįstais, tačiau reikalavimas panaikinti apeliacinės instancijos teismo nutartį ir palikti pirmosios instancijos teismo sprendimą visa apimtimi nebuvo tenkintas, todėl sprendžina, kad tenkinta 50 proc. skundo reikalavimų), ieškovei priteistina iš atsakovės 3420,07 Eur ((3398,89 Eur x 50 proc.) + (2178 Eur x 79 proc.) = 1699,45 Eur + 1720,62 Eur) bylinėjimosi išlaidų kasaciniame teisme atlyginimo ([CPK](#) 93, 98 straipsniai).
109. Atsakovė kasaciniam teismui pateikė prašymą priteisti 8871 Eur išlaidų advokato teisei pagalbai apmokėti už kasacinio skundo ir atsiliepimo į ieškovės kasacinį skundą parengimą. Atsakovės prašoma priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimo sumą viršija Rekomendacijų 7, 8.12, 8.14 punktuose nustatytą maksimalų dydį – 8130,53 Eur (5189,70 Eur (už kasacinį skundą) + 2940,83 Eur (atsiliepimą į kasacinį skundą)). Atsižvelgiant į tai bei įvertinus kasaciniame teisme patenkintų ir atmestų šalių reikalavimų proporcijas (atsakovė kasaciniu skundu prašė panaikinti pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų dalis, kuriomis tenkinti ieškinio reikalavimai, ir ieškinį atmesti, panaikinus apeliacinės instancijos teismo nutartį, atsižvelgiant į priteistiną ieškovei sumą, sprendžina, kad tenkinta 21 proc. skundo reikalavimų), atsakovei priteistina iš ieškovės 2560,26 Eur ((5189,70 Eur x 21 proc.) + (2940,83 Eur x 50 proc.) = 1089,84 Eur + 1470,42 Eur) bylinėjimosi išlaidų kasaciniame teisme atlyginimo ([CPK](#) 93, 98 straipsniai).

110. Taigi bendrai ieškovei iš atsakovės priteistina 1786,94 Eur (4347,20 Eur (927,13 Eur + 3420,07 Eur) – 2560,26 Eur) bylinėjimosi išlaidų, patirtų apeliacinės instancijos ir kasaciniame teismuose, atlyginimo.
111. Atsakovė, pateikdama kasacinį skundą, įvykdė Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus atrankos kolegijos 2022 m. liepos 21 d. nutarties Nr. DOK-3687 įpareigojimą ir sumokėjo 2427 Eur žyminio mokesčio. Tačiau pagal [CPK 83 straipsnio](#) 1 dalies 8 punktą, nuo žyminio mokesčio mokėjimo atleidžiamas juridinis asmuo, kuriam iškelta bankroto ar restruktūrizavimo byla arba kurio bankroto procesas vyksta ne teismo tvarka, ar fizinis asmuo, kuriam iškelta bankroto byla, o kiti dalyvaujantys byloje asmenys – už šioje byloje paduotus apeliacinius ir kasacinius skundus. Kasacinis teismas yra nurodęs, kad visų pirma žyminio mokesčio lengvata pagal [CPK 83 straipsnio](#) 1 dalies 8 punktą taikoma ne visiems asmenims, bet tik tokiems, kurie turi specifinį statusą, t. y. asmenims, kuriems iškelta bankroto ar restruktūrizavimo byla arba kuriuose vykdoma neteisminė bankroto procedūra. Todėl žyminio mokesčio lengvata gali būti taikoma tik tokiu atveju, jei tie asmenys patys dalyvauja procese. Antra, siekiant užtikrinti tokiose bylose, kai byla pradedama specifinį statusą turinčio asmens iniciatyva, dalyvaujančių asmenų lygiateisiskumą ir galimybes apginti savo teises, atitinkamai dalyvaujantys byloje asmenys yra atleidžiami nuo žyminio mokesčio mokėjimo už šiose bylose paduotus apeliacinius ir kasacinius skundus (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. vasario 8 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-19-1075/2018](#), 18 punktas). Šiuo atveju ieškovė yra restruktūrizuojamas juridinis asmuo, todėl atsakovė buvo atleista nuo žyminio mokesčio mokėjimo, pateikdama kasacinį skundą. Be kita ko, pateikdama apeliacinį skundą pagal minėtą [CPK](#) nuostatą atsakovė taip pat nemokėjo žyminio mokesčio. Taigi atsakovei grąžintina jos sumokėta žyminio mokesčio suma.
112. Kasaciniame teisme pažyma apie išlaidas, susijusias su procesinių dokumentų įteikimu, nebuvo rengiama, todėl šių išlaidų atlyginimo klausimas nesprenžiamas ([CPK 96 straipsnio](#) 6 dalis).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 2, 3 punktais, 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. balandžio 12 d. nutartį panaikinti.

Vilniaus apygardos teismo 2021 m. gegužės 17 d. sprendimą pakeisti ir jo rezolucinę dalį išdėstyti taip:

„Pripažinti atsakovės valstybės įmonės Lietuvos automobilių kelių direkcijos (j. a. k. 188710638) 2019 m. gruodžio 9 d., 2020 m. sausio 8 d., 2020 m. vasario 6 d., 2020 m. vasario 7 d., 2020 m. kovo 5 d., 2020 m. kovo 9 d., 2020 m. balandžio 3 d., 2020 m. gegužės 6 d., 2020 m. gegužės 7 d., 2020 m. birželio 8 d., 2020 m. liepos 8 d., 2020 m. rugpjūčio 6 d., 2020 m. rugpjūčio 14 d., 2020 m. gruodžio 8 d., 2020 m. gruodžio 21 d. raštais atliktus vienašališkus delpinių įskaitymus, viršijančius 152 158,07 Eur sumą, negaliojančiais.

Priteisti ieškovei restruktūrizuojamai uždarajai akcinei bendrovei „Šiaulių plentas“ (j. a. k. 244693070) iš atsakovės valstybės įmonės Lietuvos automobilių kelių direkcijos (j. a. k. 188710638) 152 158,07 Eur (vieną šimtą penkiasdešimt du tūkstančius vieną šimtą penkiasdešimt aštuonis Eur ir 7 ct) neteisėtai įskaitytų netesybų.

Kitą ieškinio dalį atmesti.

Priteisti ieškovei restruktūrizuojamai uždarajai akcinei bendrovei „Šiaulių plentas“ (j. a. k. 244693070) iš atsakovės valstybės įmonės Lietuvos automobilių kelių direkcijos (j. a. k. 188710638) 4015,25 Eur (keturis tūkstančius penkiolika Eur 25 ct) bylinėjimosi išlaidų, patirtų bylą nagrinėjant pirmosios instancijos teisme, atlyginimo.“

Priteisti ieškovei restruktūrizuojamai uždarajai akcinei bendrovei „Šiaulių plentas“ (j. a. k. 244693070) iš atsakovės valstybės įmonės Lietuvos automobilių kelių direkcijos (j. a. k. 188710638) 1786,94 Eur (vieną tūkstantį septynis šimtus aštuoniasdešimt šešis Eur 94 ct) bylinėjimosi išlaidų, patirtų bylą nagrinėjant apeliacinės instancijos ir kasaciniame teismuose, atlyginimo.

Grąžinti atsakovei valstybės įmonei Lietuvos automobilių kelių direkcijai (j. a. k. 188710638) 2427 (du tūkstančius keturis šimtus dvidešimt septynis) Eur žyminio mokesčio, sumokėto 2022 m. liepos 27 d., mokėjimo nurodymo Nr. MP-2109/S.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjos Gražina Davidonienė

Sigita Rudėnaitė

Dalia Vasarienė